БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

21 ліпеня 1994 г.
Чацвер
№ 79(13796)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Кур'ер "ЧЗ"

Шоу павінна працягвацца

Пасля разбурэння звышдзяржавы нованаўтвораныя незалежныя краіны рушылі далей паасобку. Хаця праз даволі кароткі час стала відавочным, што іх шлях да дэмакратыі і рыначнай эканомікі вызначаецца падобнымі адметамі, што на гэтым шляху больш агульнага, чым супрацьлеглага. У шэрагу такіх канкрэтных агульных тэндэнцый — прэзідэнцкая форма кіравання. Адной з апошніх прыйшла да прэзідэнцтва Беларусь.

Ломка савецкіх стэрэатыпаў, знікненне камуфляжнай заслоны перад авансцэнай рэальных палітычных падзей дазволілі мільёнам назіраць за дзеяннямі палітыкаў не праз ружовую прызму ангажыраванай прапаганды. Пазаўчора Украіна, учора Беларусь мелі магчымасць сачыць за інаўгурацыяй Леаніда Кучмы і Аляксандра Лукашэнкі. Калі ў суседняй славянскай рэспубліцы абраны ўжо другі нацыянальны кіраўнік-прэзідэнт, на Беларусі прывядзенне да прысягі народнага прэзідэнта адбылося ўпершыню. Першаму заўсёды цяжка. Таму і хочацца пажадаць Аляксандру Лукашэнку здзяйснення таго, аб чым ён гаварыў у сваёй кароткай прамове на ўрачыстай цырымоніі. Гаварыў ён аб згодзе ў грамадстве, аб дасягненні ўзаемаразумення паміж рознымі палітычнымі плынямі, аб сваёй мары зрабіць жыццё беларускага народа лепшым не пазней, чым праз год. Можна не сумнявацца, што першы прэзідэнт дзеля гэтага не пашкадуе сіл, былі б сапраўдная згода і рух у правільным накірунку. Дарэчы, у віншавальным хоры прагучалі і ноты перасцярогі і заклапочанасці менавіта тым, які напрамак, вектар памкненняў новай улады стане магістральным. Лідэры парламенцкай апазіцыі Зянон Пазьняк і Алег Трусаў зачыталі на сесіі заяву дэпутатаў ад БНФ і зварот выканаўчага камітэта і фракцыі БСДГ да прэзідэнта. Што ж, палітычнае жыццё працягваецца, усё зразумела. Тым больш, вельмі хутка грымнуць парламенцкія выбары. Show must go on. Шоу і будзе працягвацца, але пакуль ёсць спадзяванні на яго другараднасць, бо галоўнае — не шоу, а рэальнае жыццё народа і рэальныя крокі палітыкаў ва ўладзе. Мабыць, таму і ўрачыстасці з нагоды прэзідэнцкай прысягі не вызначаліся вялікай пампезнасцю.

Якаў ЯСЭПКІН.

Рэспубліка Беларусь – генератар ідэй?

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка прыняў Генеральнага дырэктара Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці Арпада Бокшу, які знаходзіцца ў Мінску.

Высокага госця цікавіў ход прыватызацыі ў Беларусі, на што А.Лукашэнка заўважыў: "Працэс прыватызацыі ў нашым грамадстве незапатрабаваны. Ніхто не падрыхтаваў да гэтага людзей. У выніку прыватызацыя ў рэспубліцы ператварылася ў прыхватызацыю. У сувязі з гэтым працэсы карупцыі набылі страшэнныя маштабы. І я не хачу, каб цяперашнія элементы прыватызацыі сталі асновай новых узрушэнняў і рэвалюцый".

У заключэнне Прэзідэнт Беларусі запэўніў А.Бокшу, што ён зробіць усё для таго, каб ператварыць нашу дзяржаву ў генератар ідэй. Са свайго боку Арпад Бокш паабяцаў аказаць дапамогу ў стварэнні праграмы пад умоўнай назвай "Рэспубліка Беларусь — генератар ідэй".

БЕЛІНФАРМ.

Спяём, сябры!

19 ліпеня ў Віцебску ўрачыста адкрыўся трэці Міжнародны фестываль "Славянскі базар". А.Пугачова, Ф.Кіркораў, В.Казачэнка, Л.Доліна, Т.Гвердцытэлі і многія іншыя зоркі эстрады прымуць удзел у святочных канцэртах.

Але галоўным момантам свята, безумоўна, павінен стаць конкурс маладых выканаўцаў эстраднай песні. Сёлета Віцебск прыме 16 удзельнікаў з 13 краін. Краіны-арганізатары — Беларусь, Расія і Украіна — маюць права прадставіць да ўдзелу ў конкурсе па 2 выканаўцы. Гонар Беларусі будуць "адстойваць" гамяльчанін Сяргей Сількевіч і Аксана Пятрова з Віцебска. Трэба дадаць, што тут у Віцебску сваё 25-годдзе адзначаць нашы "Песняры".

Прафесійнае журы ўзначаліць славуты Мішэль Легран, які, дарэчы, сёння на сваім уласным самалёце прылятае ў Мінск. Аднак акрамя прафесіяналаў абрана і глядацкае журы ў складзе 5 чалавек.

Апошняе, пра што трэба сказаць, — кошт білетаў на канцэрты. Ён вагаецца ад 10 да 480 тысяч "зайцоў".

Майя ШЭНДРЫК.

Мэта – нацыянальнае прымірэнне

Для знаёмства з маладзёжнымі партыямі і рухамі Беларусі 25 ліпеня ў Мінск прыбывае дэлегацыя Франка–германскага Дома грамадскай арганізацыі, дзейнасць якой фінансуецца ўрадамі Францыі і Германіі.

Распрацаваўшы ў мінулым годзе сумесную праграму, маладыя энтузіясты трох краін дамовіліся разам вырашаць свае праблемы. У прыватнасці, Франка-германскі Дом ставіць канчатковай мэтай нацыянальнае прымірэнне паміж Францыяй і Германіяй, а цяпер і Беларуссю. У апошні час германскім бокам было прынята нямала спроб змяніць аблічча нямецкага народа ў свядомасці сусветнай грамадскасці, таму што ў большасці нацый яно асацыіруецца з мінулай вайной. Такую мэту ставяць нямецкія хлопцы і ў Беларусі.

У верасні ў Мінску адбудзецца трэцяя сустрэча прадстаўнікоў Франка-германскага Дома з актывістамі маладзёжных рухаў нашай рэспублікі.

БЕЛІНФАРМ.

Усход нам робіцца бліжэй?..

Кожную суботу цяпер мы маем магчымасць пабываць у легендарнай краіне руж — Сірыі.

Сірыйская турфірма "Адая Трэвел", акцыянернае таварыства "Белінтурыст" і фірма "Алатан — Авіятур" упершыню адкрываюць прамыя авіярэйсы "Мінск — Дамаск —Мінск".

Наталля ПЛЫТКЕВІЧ.

Кветкі і прэміі – "Маладзёжцы"

Транснацыянальная радыкальная партыя, якая праводзіла на працягу года конкурс на лепшыя журналісцкія работы па тэме "За гуманізацыю грамадства і адмену смяротнай кары", вызначыла пераможцаў.

Дзве першыя прэміі, як адзначалася ў час урачыстай цырымоніі іх уручэння пераможцам, у пэўным сэнсе спазніліся. Паколькі іх атрымалі былы галоўны рэдактар былой радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная" Жанна Літвіна і радыёжурналіст Уладзімір Дзюба. Яго серыя рэпартажаў з месцаў турэмнага зняволення збірала самыя вялікія аўдыторыі радыёслухачоў.

Лаўрэатам трэцяй прэміі стаў урач, кіраўнік цэнтра псіхалагічнага самаўдасканалення і сацыяльна-культурнага праектавання Канстанцін Сяльчонак за серыю артыкулаў пра смяротную кару. Заахвочвальную прэмію журы прысудзіла доктару гістарычных навук Анатолю Сарокіну.

БЕЛІНФАРМ.

Курсы валют на 20 ліпеня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	27160	27860	17460	17800
"Прыор"	27250	27700	17560	17860
"Пошук"	27250	27900	17500	18000

20 ліпеня 1994 года першы Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Рыгоравіч ЛУКАШЭНКА прыняў прысягу.

Прысяга першага Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

"Заступаючы на пасаду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, урачыста клянуся служыць народу Рэспублікі Беларусь, выконваць Канстытуцыю і законы Рэспублікі Беларусь, добрасумленна выконваць ускладзеныя на мяне высокія абавязкі".

ПАСЛЯ ПАДЗЕІ

Адзіная дыктатура — гэта дыктатура закона

□ **Вольга ШАЎКО, "ЧЗ"**

Авальная зала Вярхоўнага Савета ў гэты дзень выглядала надзвычай урачыста. І такой запоўненасці яе не было ўжо даўно. Самі дэпутаты сабраліся на нечарговую сесію амаль што ў поўным саставе. 318 чалавек засведчыла сваю прысутнасць пры рэгістрацыі. Гасцявыя ложы ледзь умяшчалі жадаючых стаць сведкамі цырымоніі, а на балконе, дзе размясцілася пішучая брацыя, увогуле не было дзе яблыку ўпасці.

Гэткая ўвага да некалькіхвілiннай клятвы ўсеагульнаабранага кіраўніка Беларусі тлумачыцца, думаецца, не толькі літарай афіцыйнага пратакола, але і жаданнем улавіць скрыты сэнс слоў, рухаў, выразаў першай асобы дзяржавы, якія б указалі на тое, чаго чакаць у палітычным жыцці рэспублікі далей.

Адзіная дыктатура, якую прызнае наш Прэзідэнт, як адзначыў ён сам, прымаючы прысягу, — гэта дыктатура закона. Менавіта гэта думка спадабалася маршалу польскага Сойма, які ў сваім віншавальным выступленні заўважыў, што такім жа прынцыпам карыстаецца і кіраўніцтва Польшчы.

Віцэ-прэм'ер Расіі Аляксандр Шохін, беручы слова на цырымоніі, не абышоў такую важную для Беларусі праблему, як аб'яднанне грашовых сістэм. На яго думку, распрацаваўшы, хаця і з цяжкасцямі, пакет дамоўленасцей аб гэтым, неразумна спыняцца на паўшляху. Такім чынам, можна зразумець, што з прыходам новага лідэра ў нашай дзяржаве, не адбудзецца рэзкай змены курсу ўсходняга суседа да развіцця двухбаковых эканамічных адносін.

Свае віншаванні з нагоды прыняцця прэзідэнцкай прысягі Аляксандру Лукашэнку таксама выказалі прадстаўнікі Літвы, Грузіі, Малдовы, Украіны.

Лідэры буйных палітычных партый Беларусі Зянон Пазьняк (БНФ) і Алег Трусаў (БСДГ) скарысталі ў гэты дзень трыбуну Вярхоўнага Савета не толькі з тым, каб павіншаваць Прэзідэнта, але і выступіць з пэўнымі палітычнымі поглядамі на сітуацыю, што склалася ў рэспубліцы. Вядома, іх прынцыпы не ва ўсім падзяляе абраны Прэзідэнт, і можна, бадай, спрагназаваць сітуацыю, калі не аднойчы ў гэтай жа зале яшчэ сутыкнуцца супрацьлеглыя пазіцыі Прэзідэнта і яго апанентаў.

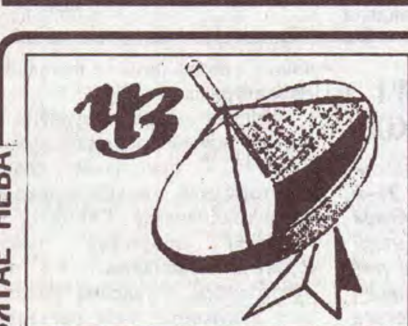
Самую арыгінальную параду ў віншавальным слове, на наш погляд, Аляксандру Лукашэнку даў старшыня Беларускага таварыства інвалідаў па зроку Анатоль Нятылькін: "Слухайце ўсіх і рабіце па-свойму". Ці скарыстае Прэзідэнт гэту прапанову — пакажа час. Дагэтуль жа, трэба адзначыць, яго паводзіны ў многім адпавядалі такому прынцыпу.

З учарашняга дня пастаяннае рабочае месца прэзідэнта пад час парламенцкіх дэбатаў будзе знаходзіцца асобна, недалёка ад прэзідыума сесіі.

Сёння сесія Вярхоўнага Савета працягне сваю работу. Мяркуецца, што Аляксандр Лукашэнка выступіць з дакладам, а таксама ўсе мы спадзяёмся, што парламенту, нарэшце, будуць прадстаўлены кандыдатуры членаў новага Кабінета Міністраў.

"Еўраньюс" — "Суперчэннэл" — "Уорлднэт" — "TV-5"

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Дзяжурныя па выпуску перакладчыкі Людміла КАХАВЕЦ, Андрэй СІДАРАЎ, рэдактар Якаў ЯСЭПКІН.

КАТАСТРОФА Ў НЕБЕ ПАНАМЫ

21 чалавек загінуў у выніку выбуху на самалёце панамскіх авіяліній

Самалёт узарваўся ў паветры за 70 кіламетраў ад сталіцы. Сярод 19 пасажыраў — бізнесмены яўрэйскага паходжання, якія працавалі ў свабоднай зоне Панамскага канала.

"ЧОРНЫ" АЎТОРАК

Страшная трагедыя адбылася ў французскім гарадку Шацільён–сюр–Шалерон.

У аўторак мясцовы 40-гадовы сталяр забіў сваю жонку і чацвярых дзяцей ва ўзросце ад 3 да 12 гадоў. Потым ён "наведаў" свайго сябра і задушыў яго. Толькі пасля гэтага забойца скончыў жыццё самагубствам.

РПФ СПЫНЯЕ АГОНЬ?

Руандзійскі патрыятычны фронт (РПФ) аб'явіў аб аднабаковым спыненні агню.

Гэтая заява была зроблена лідэрамі РПФ пасля таго, як яны аб'явілі аб сваёй канчатковай перамозе над урадавымі войскамі.

ЧВЭРЦЬ СТАГОДДЗЯ ПАСЛЯ ПРАГУЛКІ ПА МЕСЯЦЫ

25 гадоў мінула з гістарычнага моманту, калі чалавек упершыню ступіў на Месяц.

Першы жыхар Зямлі, які "прагуляўся" па Месяцы, быў амерыканскі астранаўт Нэйл Армстронг. Гэта адбылося 20 ліпеня 1969 года. На здзіўленне нешматлікім з'яўляецца клуб "месяцавых касманаўтаў" — усяго 12 чалавек пакінулі адбіткі сваіх ног на паверхні Месяца. Першая ж прагулка працягвалася 2 гадзіны 30 хвілін.

АКЦЫЯ ПРАТЭСТУ

У сераду грэкі і кіпрыёты — жыхары Кіпра — спынілі на 5 хвілін працу.

У 5.20 раніцы па ўсяму востраву прагучала сірэна — роўна 20 гадоў таму турэцкія войскі акупіравалі паўночную частку вострава. У 10 гадзін спыніўся рух транспарту, на вуліцы выйшаў вялізны натоўп. У акцыі пратэсту прынялі ўдзел больш за 600 тысяч чалавек.

ТАЙНЫ КАМБАДЖЫЙСКАГА ДВАРА

Улады Малайзіі жадаюць як мага хутчэй пазбавіцца ад прынца Чакралонга, сына караля Камбоджы Нарадома Сіанука.

Чакралонг нядаўна паспрабаваў здзейсніць дзяржаўны пераварот і быў высланы з Камбоджы. Паспешлівасць улад цяпер тлумачыцца тым, што ў Малайзію сабраўся з афіцыйным візітам камбаджыйскі прэм'ер. Кіраўнікі Малайзіі намагаюцца пераканаць Францыю прадаставіць сховішча Чакралонгу.

АПЕРАЦЫЯ "10–10–10"

У Пентагоне ўжо прыдумалі назву для магчымай аперацыі на Гаіці — "10–10–10".

Амерыканскія ваенныя лічаць, што спатрэбіцца 10 хвілін для высадкі, 10 дзён, каб заняць усю краіну і 10 год, каб выбрацца адтуль. У Пентагоне ніхто не сумняваецца, што высадка пройдзе паспяхова. Не сумняюцца, аднак, і ў тым, што амерыканцы загразнуць у багне міжфракцыённай барацьбы, палітычнага гвалту і звычайнага крыміналу, якія падаюцца непазбежнымі.

ЗАМАХ... З КРЫВАВЫМ ШЛЕЙФАМ

У Германіі адзначаецца 50–годдзе замаху на Гітлера.

Менавіта пасля жорсткага паражэння Вермахта пад Сталінградам многія нямецкія афіцэры вырашылі, што толькі фізічнае знішчэнне Гітлера дапаможа Германіі пазбегнуць ваеннай катастрофы.

Як вядома, змова правалілася, пасля чаго па ўсёй тэрыторыі пракацілася крывавая чыстка. Без суда былі расстраляны тысячы ваенных чыноў, у тым ліку — некалькі соцень генералаў.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-52

"Электронны нос"

Унікальнае прыстасаванне, створанае кампаніяй "AromaScan Plc", зробіць сапраўдную рэвалюцыю ў кантролі пахаў у харчовай і парфумернай галінах. Гэты "электронны нос" здольны не толькі распазнаваць пахі, але і перадаваць іх у лічбавы фармат, і такім чынам значна палепшыць кантроль якасці на вытворчасці.

Кіраўнікі кампаніі параўноўваюць прыстасаванне з адкрыццём гуказапісу. На сённяшні дзень ужо 25 прыбораў выкарыстоўваюцца для выяўлення паху нясвежай рыбы, тэстыруюць дэзадаранты і вызначаюць забруджванасць паветра.

Небяспечная аўсянка

У апошні час у Нідэрландах знята са штучнага гандлю каля мільёна пакетаў аўсянай кашы "Breakfast Cereal" на суму ў паўтара мільёна даляраў ЗША. Прычына — забруджанне прадукту рэдкай формай сальманелы. У выніку, тавар не можа быць выкарыстаны нават на корм сельскагаспадарчай жывёле. У выпадку нерэалізацыі няякаснага прадукту фірма-вытворца "Honig Merkartikelen" атрымае значны ўрон, таму і шукае рынак збыту за межамі краіны. Улічваючы значную колькасць фірм Беларусі, якія выйшлі ў сваёй дзейнасці за межы рэспублікі, ёсць верагоднасць таго, што бяспечны тавар можа трапіць на нашы прылаўкі.

У Парыж ніхто не паедзе

Камітэтам па энергазберажэнню і энергетычнаму нагляду пры Савеце Міністраў Беларусі сумесна з Мінскім энергацэнтрам Еўрапейскага супольніцтва падведзены вынікі конкурсу "Энергазберажэнне ў быце", галоўным прызам якога была пуцёўка для паездкі ў Францыю. "Аднак на гэты раз у Парыж ніхто не паедзе, — сказаў дырэктар Беларускага навукова-вытворчага і інфармацыйнага цэнтра "Энергазберажэнне" Уладзімір Кузьміч. — Журы прыняло рашэнне першую прэмію не прысуджаць, таму што ні адна з прысланых на конкурс прапаноў не адпавядае прад'яўленым патрабаванням. Разам з тым, радуе, што геаграфія ўдзельнікаў нашага конкурсу — уся Беларусь. У ім прынялі ўдзел 48 рацыяналізатараў і вынаходнікаў рэспублікі".

Сярод прадстаўленых на конкурс матэрыялаў узнагародамі адзначаны новая звышэканомная крыніца сілкавання люмінесцэнтных лямпаў, створаная ў Рэспубліканскім цэнтры тэхнічнай творчасці моладзі, прапановы па мадэрнізацыі аконных рам, канструкцый бытавых кранаў і шэраг іншых.

БЕЛІНФАРМ.

З арміі... у бізнес

Два гады таму Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь стварыў Беларускі цэнтр па перападрыхтоўцы і працаўладкаванню ваеннаслужачых запасу. Першы выпуск пацвердзіў мэтазгоднасць яго існавання.

Уручэнне дыпломаў слухачам другога выпуску адбылося ў Калодзішчах, што пад Мінскам. Больш 200 былых ваеннаслужачых набылі новыя спецыяльнасці, атрымалі пуцёўкі ў эканамічнае жыццё рэспублікі.

Прадукцыйна працуюць філіялы цэнтра ў Брэсце, Полацку, Лідзе. Хутка яны адкрыюцца ў Слоніме і Паставах, дзе асабліва абвастрылася праблема працаўладкавання запаснікаў. Разам з тым, пашыраецца шэраг новых спецыяльнасцей. Тут дапаможа Францыя.

Зацікавіліся выпускнікамі другога патоку кіраўніцтва падатковых расследаванняў, Беларуская навукова-вытворчая асацыяцыя, Мінскі завод халадзільнікаў, АТ мінскі гадзіннікавы завод "Прамень", Белбізнесбанк, акцыянерныя банкі "Беларусь", "Алімп", Беларускае оптыка-механічнае аб'яднанне, НВА "Фенікс".

Святлана КУЛІКОВА.

"ПАС" — палітыка-аналітычная служба

Лямпачны тэрарызм, альбо Што нам "свеціць"

1. Маўчаць далей немагчыма: па стольнай вуліцы Алтайскай у доме № 166 у пад'ездзе № 2 другога корпуса нехта пастаянна выкручвае лямпачку. Натуральна, кожны раз новую, укручаную гаспадарскай рукою тутэйшага жыхара. Хацелася б, вядома, пагаварыць з тым, чыя лапка гэтыя лямпачкі перманентна цягне. [illegible] Адна бо гэтага прыйшлося б днямі і начамі не адыходзіць ад дзвярнога вочка, адной рукою трымаючыся за газавы балончык, другой — за трубку тэлефона. Але мушу засмуціць, што апроч барацьбы з лямпачным тэрарызмам, ёсць у жыхароў блочнай дзевяціпавярхоўкі Заводскага раёна і іншая праца — асноўная, якая забірае вялікую долю дня і дае прыбытак каля дваццаці даляраў у месяц. Пільнаваць, адным словам, няма каму. Затое ёсць каму красці. Так і жывём, не ведаючы, за што хапацца і трымацца: за газавы балончык, тэлефонны нумар 02 альбо за дваццаць даляраў — без святла ў пад'ездзе і гарачай вады ў кватэрах.

2. Па загалоўку артыкула можна падумаць, што гаворка пойдзе пра беды камунальнай гаспадаркі і дробна-крымінальных шкадліўцаў. Падман. Мінулі тыя часы, калі [illegible] аднаго з якіх накрысе становяцца настальгічныя матывы, нуда па стабільнасці і адноснай заможнасці мінулага дaпербудовачнага жыцця. Дробязямі займацца ніхто не хоча. А, між тым, менавіта яны, "дробязі", і ёсць цвікі ў труну надзеі на сапраўдныя перамены, на лепшае жыццё без лямпачнага тэрарызму, газавых балончыкаў і бяссільнай настальгіі.

3. Пачатак увогуле быў нявінным: прыватныя таксісты паставілі ў лабавое шкло шахматныя дошкі і паехалі збіраць сумленна аплачаныя [illegible] Былыя работнікі нейкіх цымянных устаноў пры таках ужо тых міністэрствах накупілі танных тканін і пачалі кроіць спадніцы для продажу на рынку фасонаў небывалых і нязвыкных як для нашага замшэлага дзяржзаказам вока. Шмат хто набыў у прыватную ўласнасць сродак вытворчасці — вязальную машыну, альбо [illegible] ваўвядзеннямі, зрэшты, моцна абмяжавалі патугі на самастойнасць. Былыя прыватныя таксісты прыгналі свае тачкі пад вокны сутэнёраў, не грэбуючы падвозіць жывы тавар да хат плацежаздольных кліентаў. Няўдалыя краўчыхі падаліся хто на ўтрыманне, хто ў Турцыю набітымі шоп-сцежкамі, а газеты застракацелі аб'яўкамі пра тэрміновы продаж вязальных сродкаў вытворчасці з-за адсутнасці сыравіны, устойлівых грошай і ўстойлівых прыбыткаў. Так была пахавана прыватная ініцыятыва на такім дробным-дробным, маленькім-маленькім абывацельскім узроўні, што ніхто і не заўважыў. І дарэмна.

4. У рэдакцыю "Чырвонай змены" прыйшоў 20-гадовы студэнт радыётэхнічнага інстытута, прынёс заяву адной маладзёжнай арганізацыі і між іншым сказаў, што гатовы хоць зараз купіць буйное нерэнтабельнае прамысловае прадпрыемства і стаць на чале. Пакінем часова па-за ўвагай пытанне, адкуль у студэнта мільярдны капітал, і звернем увагу на "дробную" акалічнасць: чалавек гатовы ўзяць адказнасць на сябе, адказнасць вялікую, нават пагражальную і не толькі банкруцтвам. Наша рэспубліканская прыватызацыя з ваўчэрызацыяй пачынае лёгенька дыхаць у патыліцу расійскай і разам з тым пераймаць усе заганы апошняй. Калісьці асобная "Тэма" вядучага Лісцьева была прысвечана прыватызацыі, ваўчэрам і акцыям. Уся гаворка вялася выключна вакол дывідэндаў. Хто колькі атрымлівае на свае акцыі. Уражанне такое, быццам бы акцыяніраванне — асобная зарплата для акцыянераў. Між тым, сэнс акцыяніравання — прыход да кіраўніцтва прадпрыемства чалавека альбо людзей, якія здольныя як мага больш выціснуць прадукцыйнасці, мадэрнізаваць, захаваць прадпрыемства, узяць абмежаваную поспехам тавару ўладу і адказнасць на сябе. Пераважная большасць пакуль баіцца адказнасці, разлічвае на дывідэнды і са страхам думае пра заўтрашні дзень уласнай сям'і.

5. Добра і лёгка было ў пачатку, калі хлопцы з "Взгляда" распавядалі такія крутыя рэчы, ад якіх у абывацеля дух забівала, а магазіны яшчэ былі паўнюткімі адносна таннай, смачненькай каўбаскай, выкінутай на прылаўкі з нагоды прыходу новага генсека да ўлады. Горш зрабілася, калі каўбаска скончылася, а каўбасныя заводы зачынілі, відаць, памылкова замест абаронных. Калі жалезная заслона ляснулася, высветлілася, што працаваць шмат і доўга — гэта яшчэ не самае галоўнае. Галоўнае, што вырабляецца, якой якасці, па якой цане з закладзенымі ў ёй формамі арганізацыі працы. А новыя нязведаныя формы нам усё ніяк не даюцца і не даюць. І хто, скажыце, іх можа даць? Кожны маленькі хлопчык з еўрапейскай правінцыі пад назвай Беларусь ведае, што ёсць амерыканскія, японскія, паўднёвакарэйскія тавары, і можа выдаць фірму, хоць падымі ўначы. Ляцяць серабрыстыя лайнеры з Японіі, вязуць сумленна зробленую відэа- і аўдые-апаратуру. Падцягваюцца з далёкага заходнееўрапейскага замежжа шэрыя цягнікі, набітыя стружкай, адзеннем, абуткам, павялічанымі да непрыстойных памераў талеркамі — спадарожнікавымі антэнамі. Рознымі шляхамі едуць у бедны і багаты свет вядомыя дэмакраты сярод тавараў — амерыканскія джынсы, каб упрыгожыць сваёй лэйбай самую дэмакратычную частку цела як прыхільнікаў, гэтак і ворагаў дэмакратыі. Што вырабляем мы? Які тавар? Бульбу?

6. Усё было так ґрунтоўна дзесяцігоддзямі. Дысідэнцтва, эфірны шум галасоў, святы, планы, пяцігодкі. За адну такую пяцігодку ўсё і ляснулася. Грошай стала многа, але іх мала. Журналісты сталі свабоднымі, але прэса засталася залежнай. У крамах з'явіліся замежныя паляндвіцы, але ніхто іх не купляе. Уявіце сабе рэферэндум, на які будзе вынесена адзінае пытанне: ці хочаце вы вярнуцца ў год, скажам, 1980 і жыць так, як жылі тады, з усімі атрыбутамі сістэмы? На выбарчых участках будзе аншлаг, нягледзячы на састарэлыя дыспуты на тэму, магчыма ці не павярнуць аглоблі назад. Чаму не? Можа, валютчыкі заўпарцяцца і не дазволяць ці тыя замежныя фірмы, якія з'яўляюцца аўтсайдэрамі на радзіме, перанеслі свой бізнес на ўсход і не робяць інвестыцый у мясцовую эканоміку, таму што ім не дазваляюць, а калі б дазволілі, тут былі б зусім іншыя фірмы? Безумоўна, лямпачкі ў пад'ездах — гэта дробязі. А вось невядома, кім з'едзены бюджэт — гэта ўжо ого! Буйныя прадпрыемствы, якія стаяць і здольныя, паводле змрочных прагнозаў, увосень выкінуць 30 тысяч беспрацоўных — гэта таксама ого! Калгасы, якія даюць прадукцыі менш, чым дачныя ўчасткі! Агуркі даражэйшыя за бананы! На адной з прэс-канферэнцый акрэдытаваная на Беларусі польская журналістка сказала: "Мне здаецца, я адна бачу, што краіна на парозе поўнай катастрофы". Кожны бачыць тое, што ён хоча бачыць. Мы ж прызвычаіліся не зважаць на такія "дробязі", як украдзеныя лямпачкі, зняважлівыя заробкі, дрэнны тавар і эканамічныя катастрофы.

Лілія ГРЫНЯВЕЦКАЯ.

ЭКАНОМІКА

На прызбе мінулага не адседзішся

АПОВЕД ПЕРШЫ: ЛЮДЗІ ПАВЕРЫЛІ Ў РЭФОРМЫ

□ **Валянцін БАРЫСЕВІЧ, "ЧЗ"**

Не ўсялякая навіна, асабліва ў цяперашняй гаспадарчай блытаніне, успрымаецца з захапленнем. Напрыклад, добра ці дрэнна, што адно з вытворчых падраздзяленняў былога гіганта індустрыі — Мінскага трактарнага — "Беларусьзаводбуд" акцыяніруецца. Раней усе вытворчасці, накіраваныя на стварэнне базы для выпуску магутнай тэхнікі, зліваліся ў адзіны творчы арганізм і не без узаемнай выгады. Цяпер, здаецца, намеціўся зваротны працэс, і яшчэ невядома, ці на агульную гэта карысць... Зрэшты, гэтак разважаць — усё роўна што варажыць на кафейнай гушчы. А што думаюць пра гэта спецыялісты, якія ўзялі на сябе мужнасць, але перш за ўсё — адказнасць, за гэткі радыкальны крок?

Юрый Мікалаевіч ЗІНУКОЎ, намеснік генеральнага дырэктара на капітальнаму будаўніцтву ВА «Мінскі трактарны завод», насцярожанасці, уласцівай многім кіраўнікам, не падзяляе:

— Па-першае, гэта новая форма гаспадарання і больш эфектыўная, чым ранейшая. А, па-другое, я сам з'яўляюся членам акцыянернага таварыства і, натуральна, зацікаўлены ў яго развіцці і поспехах.

— Юрый Мікалаевіч, але, відавочна, не ўсё бясспрэчна было ў рашэнні?..

— Можа і так... Канешне, трактарны завод пэўны час укладваў фінансавыя сродкі ў развіццё "Беларусьзаводбуда", які цяпер стаў адзіным гаспадаром асноўных фондаў. Аб'яднанню, зразумела, ад гэтага ніякай прамой выгады. Да таго ж, акцыі АТ (акцыянернага таварыства) трактарабудаўнікам давядзецца цяпер набываць на агульнай аснове. Хоць маглі б быць пэўныя льготы, як, напрыклад, для калектыву, які акцыяніруецца. На самай жа справе атрымліваецца, што аб'яднанне зноў павінна выкупляць тыя асноўныя фонды, у якія ў свой час былі ўкладзены значныя сродкі. Толькі цяпер ужо, набываючы акцыі.

— Гэта значыць, прынята мадэль адкрытага ці закрытага акцыянернага таварыства?

— Адкрытага. З пункту гледжання сацыяльнай справядлівасці, зроблена правільна. Напрыклад, настаўнік альбо афіцэр не могуць жа акцыяніраваць аб'екты — школу ці гарнізон. А кожны ж мае права разлічваць на тое, каб стаць хоць фармальным гаспадаром, мець пэўную долю ўласнасці, г.зн. набыць акцыі таго ж "Беларусьзаводбуда" і атрымліваць дывідэнды. Вось гэтак, у пакутах, і нараджаецца зноў прыватная ўласнасць на сродкі вытворчасці. Праўда, калі разважаць чыста тэарэтычна, мадэль закрытага акцыянернага таварыства мае перавагу: меней саўладальнікаў — больш толку. Але на гэтым этапе трэба кіравацца, перш за ўсё, прынцыпам сацыяльнай справядлівасці.

— Юрый Мікалаевіч, ваш прагноз: ці будуць акцыяніравацца іншыя падраздзяленні аб'яднання?

— Гэта непазбежна. Праўда, хоць рынак даўно пануе, працэс стварэння АТ ідзе пакуль вельмі марудна. Камусьці, мабыць, хочацца скіраваць на звычайную сцяжынку, адсядзецца на прызбе... А, зрэшты, нягледзячы на выдаткі арганізацыйнага перыяду, людзі ў тым жа АТ "Беларусьзаводбуд" паверылі ў рэформы. Адным словам, мы прыйшлі да сітуацыі, якой яшчэ ніколі ў нас не было і яе трэба выкарыстаць; пажадана, каб на новую форму гаспадарання перайшлі ў хуткім часе ўсе структурныя падраздзяленні аб'яднання: у Бабруйску — завод трактарных дэталей і агрэгатаў, наш СІІТА (завод спецыяльнага інструмента і тэхналагічнай аснасткі) ды і сам трактарны завод.

Вядома, гэта складаны працэс. Бо мала справядліва падзяліць дзяржаўную маёмасць. Цяжэй за ўсё — змяніць псіхалогію працаўніка, які сем дзесяцігоддзяў прытрымліваўся прынцыпу "Усё вакол казённае, усё вакол нічыё..." У бліжэйшы час наважаны акцыяніравацца нашы асобныя службы: "МТЗбуд" і "МТЗсервіс".

— Аднак само па сабе пераразмеркаванне ўласнасці яшчэ не вырашыць праблем як эканомікі ў цэлым, гэтак і эканомікі трактарнага завода, у прыватнасці...

— На жаль, гэта сапраўды так. Акрамя ўсяго, неабходны фінансавы механізм, які б меў здольнасць прыцягнуць дадатковыя інвестыцыі, новыя спосабы кіравання і пераразмеркавання атрыманага прыбытку па найбольш перспектыўных накірунках развіцця вытворчасці.

Але развагі-развагамі, а, як кажуць, лепш адзін раз убачыць, чым сто разоў пачуць. Як адчуваюць сябе самі акцыянеры? Якая перадгісторыя развіцця трэста? Што іх хвалюе, радуе?

(Працяг у наступным нумары).

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Баба Ганна

У маленькай хатцы, якая стаіць на ўскрайку вёскі, жыве баба Ганна. Гэтую хату яна пабудавала сама пасля вайны і гадавала ў ёй сына Славіка і дачку Алену, а муж яе загінуў на вайне. Вельмі цяжка было ёй адной расціць дзяцей. Часта не было чаго есці, не было чаго ім і апрануць. Дзеці хварэлі. Працавала яна дзень і ноч і ўсё думала, што як падрастуць дзеткі – падмога будзе. Сама вельмі прыгожай была, а замуж ні за каго не пайшла, таму што дзеці супраць былі.

Гады ішлі, сын пайшоў працаваць шафёрам, ажаніўся. У жонкі настаўніцу ўзяў. Пабудаваў хату сабе ў горадзе, што ў пяці кіламетрах ад вёскі, дзе жыла маці. Баба Ганна тады нарадавацца не магла, усім знаёмым хвалілася сынам і нявесткай. Усё, што ў яе было, аддавала ім. Плакала ў хусцінку ад шчасця і дзякавала Богу за тое, што ў яе сын такі здаровы, прыгожы ды разумны.

Дачка, закончыўшы вучылішча, паехала па камсамольскай пуцёўцы на цаліну і засталася там жыць. У яе муж добры, дачка ўжо дарослая. Дасылаюць маці пасылкі, летам прыязджаюць да яе, завуць жыць да сябе. Раней яна на зіму ездзіла да дачкі, а зараз няма сіл і здароўя ехаць у такую далечыню, ды і баіцца баба Ганна, што там яе пахаваюць. Хочацца ёй на радзіме памерці, ляжаць у сваёй зямельцы, а не на чужыне.

Жыве баба Ганна зараз адна. Цяжка адной усё рабіць: і ў хаце, і ў агародзе, а ёй ужо 85 гадоў. Хварэе часта, няма каму і вады падаць.

Сын прыходзіць разы два ў год. За апошнія 30 гадоў ніколі ў яе не спытаўся пра здароўе, ніколі бохана хлеба не прынёс, не гаворачы пра нейкія там прысмакі. Калі прыйдзе, лаецца на маці за тое, што яна жыве на зямлі, абражае яе самымі непрыстойнымі словамі, а бывае і б'е. Пасля такіх наведванняў суседзі кожны раз выклікаюць бабе Ганне хуткую дапамогу.

Не так даўно рабілі бабе Ганне вельмі цяжкую аперацыю на печані, цэлы тыдзень яна ляжала ў беспрытомнасці, думалі, памрэ. Ні сын, ні нявестка, ні ўнукі, якія жывуць побач з бальніцай, так і не прыйшлі да яе; а яна іх вельмі чакала, вельмі хацелася іх убачыць перад смерцю. Усё-ткі выжыла.

Селета Славік наведаўся да маці на машыне, зайшоў у хату, забраў старэнькі тэлевізар, прыгразіўшы, што заб'е, калі тая закрычыць. Спытаў, ці хутка яна збіраецца памерці, яму хата гэтая трэба пад дачу, ужо нават агароджу новую для дачы купіў.

Сядзіць баба Ганна на парозе сваёй старэнькай хаты і плача. Плача ад вялікага гора – ад знявагі, здзекаў сына, ад сораму перад людзьмі і ад крыўды. Ужо даўно слёзы ў яе не высыхаюць, і зусім нядоўга ім засталося ліцца.

Марыя КУЗЬМІЧ.

Вёска–маці, ратуй!

У наш час шмат хто шукае выйсця з духоўнага тупіка. Прапаноўваюцца розныя шляхі адраджэння краіны. Хацелася б выказаць на гэты конт уласнае меркаванне.

Вядома, што да першай сусветнай вайны больш за 80 працэнтаў насельніцтва Беларусі жыло па вёсках і хутарах. Чалавек быў бліжэй да прыроды, любіў яе, а тая клапацілася аб ім. Бальшавікі выцягнулі людзей з добра вядомых мясцін і зрынулі ў каменныя гарады. Некаторыя, найбольш дужыя, вярталіся ў вёскі, але большасць засталася сярод муроў. Лепшае жыццё, праца толькі восем гадзін, а пасля адпачынак – усё гэта прывяло да звычайнай ляноты, якая зусім не ўласцівая вясковаму гаспадару. Але не заўжды новае перамагае. Прыклады? Тыя ж "дачнікі".

Нас ужо не навучыць. Але дзетак трэба выратоўваць. Прывіваць любоў да даўніны, продкаў, зямелькі. Але не так, як гэта рабілася 70 год, а гэтак, як раней бацька прывучаў сына – паступова, разважна, трапна. Трэба выратоўваць дзяцей, каб яны не зрабіліся нейкімі вар'ятамі, што топяць генетычную памяць продкаў у гарэлцы. Што мы пакінем у спадчыну? Знішчаныя, разам з вёскамі, лясы, палі і рэкі? Дык нашыя нашчадкі загінуць ад голаду альбо стануць рабамі іншай нацыі, больш магутнай. Пакуль што будучыня ў нашых руках. Памятаеце, як дзяды, перш чым ссячы дрэва, – размаўлялі з ім. Вось з каго трэба браць прыклад.

Р.РАВЯКА, г.Баранавічы.

"Маладая сям'я здыме кватэру..."

Падыдзіце да любога слупа на прыпынку, зазірніце ў газету, вы абавязкова ўбачыце такія аб'явы. Што рабіць, ствараюцца новыя сем'і, якія імкнуцца пачаць жыццё самастойна, без бацькоўскай дапамогі і догляду. Гэта, канешне, някепска. Але тут ва ўсёй сваёй прыгажосці паўстае кватэрнае пытанне, тое, што сапсавала не толькі масквічоў, але і беларусаў. Калісьці існаваў лозунг, які абяцаў да 2000 года кожнай сям'і асобную кватэру. Памятаеце? На двары ўжо 94 і відаць, што менш чым за шэсць год з гэтым ужо не справіцца. Будаўнікі працуюць на мільярдэраў з іх катэджамі ці ў Польшчы. Чэргі на дзяржаўнае жыллё замарожаны. У кааператыў не прабіцца.

Цудоўна, калі, ствараючы сям'ю, вы маеце кватэру, а калі не і не прадбачыцца пакуль? Тады застаецца цясніцца з бацькамі або даваць аб'явы.

Парада першая: не выкарыстоўвайце дзеля гэтай мэты слупы, бо абавязкова абарвуць усе нумары тэлефона, перш чым да вас хто-небудзь дазвоніцца. Лепш давайце аб'явы ў газеты.

Даваць аб'явы, шукаць "зялёныя", жыць у чужых, а таму надта халодных сценах. На сённяшні дзень аднапакаёвая кватэра каштуе 35-80 і больш даляраў у месяц у залежнасці ад раёна, наяўнасці тэлефона і мэблі. Не танна.

Парада другая: адразу не палохайцеся названага кошту, у большасці выпадкаў яго магчыма трохі збіць.

Не танна. А знайсці добрую кватэру ў Мінску даволі складана, нягледзячы на памочнікаў у асобе розных кватэрных бюро. За свае паслугі бяруць па-рознаму. Большасць – 50 працэнтаў ад кошту знойдзенай кватэры. Але ёсць і іншая сістэма. Яе я адчула на сабе. Прапанавалі некалькі варыянтаў, далі тэлефоны гаспадароў, астатняе рабі сама. За гэта, па тым курсе з мяне ўзялі нешта каля пяці даляраў. А вось тут і пачынаецца самае смешнае. Амаль палова з тых кватэр была ўжо здадзена. З другой паловай увогуле цікава: замест кватэр здавалі пакоі, напрыклад, замест трэцяга паверха – першы, замест пазначанай цаны – іншая (канешне, вышэйшая). Неяк яшчэ пару разоў я іх наведала. Вынік такі ж. Мае пяць даляраў засталіся ім за паслугі.

Парада трэцяя: не выкідвайце грошы на вецер. Калі звярнуліся ў бюро, хай вам самі знойдуць кватэру і пакажуць яе. Толькі пасля гэтага аплачвайце работу.

Ю.ЛУЦАЙКОВІЧ.

НАДЗЁННАЕ

Цэнтр прафарыентацыі запрашае...

Для таго, каб дапамагчы моладзі знайсці свой шлях у жыцці ў адпаведнасці са сваімі схільнасцямі, здольнасцямі і з улікам грамадскіх патрабаванняў, у Мінску працуе гарадскі цэнтр прафесійнай арыентацыі. Расказаць аб тым, па якіх напрамках вядзецца работа ў цэнтры, я папрасіла яго супрацоўніка, псіхолага А.ГОРУШКІНА.

— Мы працуем па некалькіх напрамках і адзін з іх — групавая і індывідуальная кансультацыя па пытаннях прафарыентацыі. Большасць з тых, каму патрэбна такая дапамога — гэта вучні 9—11 класаў. Псіхалагічныя магчымасці чалавека мы выяўляем з выкарыстаннем сучасных метадаў прафдыягностыкі. У нашым распараджэнні вялікі і добра абсталяваны камп'ютэрны клас, з дапамогай якога вызначаем інтэлектуальны ўзровень чалавека, тып мыслення. Таксама праводзім кансультацыі для бацькоў і педагагічных работнікаў. Маем цесныя сувязі са школамі горада, вучэбна-вытворчымі камбінатамі. А таму амаль кожны школьнік атрымлівае магчымасць запоўніць нашу анкету і атрымаць адразу першапачатковыя вынікі і парады. Хто ж жадае глыбей "пазнаёміцца" з самім сабой — запрашаем у наш цэнтр.

Акрамя гэтага, галоўнага, напрамку, аналізуем сацыяльна-дэмаграфічную сітуацыю і перспектывы развіцця вытворчых сіл. Збіраем, абагульняем, распаўсюджваем інфармацыю аб вышэйшых і сярэдне-спецыяльных навучальных установах горада. Зараз з'явілася такая вялікая колькасць новых камерцыйных інстытутаў, што разабрацца ў тым, якія з іх чаму вучаць, без нашай дапамогі — вельмі складана.

Разам з бюро па працаўладкаванню выяўляем: спецыялісты якой галіны больш неабходны гаспадарцы дзяржавы. Прапануем гэтыя спецыяльнасці моладзі. Знаёмім з новымі прафесіямі і з тым, якія патрабаванні яны ставяць да чалавека. Найбольш складана дапамагчы людзям, ужо выбраўшым свой шлях, але якія адчуваюць, што гэта не яго "планіда", што займаецца не сваёй справай. Да таго ж, нехта падпаў пад скарачэнне, ці іншая прычына прымусіла наладжанае жыццё будаваць нанова. Спрабуем дапамагчы і апошнім. Наша задача зрабіць так, каб людзі не кідаліся ўсе, напрыклад, у камерцыю за вялікімі грашыма, не маючы на гэта Божага дару, а займаліся кожны сваёй справай. Каб праца была, хай, можа, не найвялікшай асалодай, але і не штодзённым выпрабаваннем. Звяртайцеся да нас. Мы абавязкова ўсім дапаможам.

Юлія ЛУЦАЙКОВІЧ.

СПАДЧЫНА

Удзельнікам рэстаўрацыі выдатнага помніка гісторыі і архітэктуры Беларусі — Мірскага замка — уручана высокая ўзнагарода — Ганаровы дыплом і медаль міжнароднай арганізацыі "Еўропа Ностра".

"Еўропа Ностра" аб'ядноўвае больш як сто няўрадавых структур, якія садзейнічаюць ахове архітэктурнай і прыроднай спадчыны еўрапейскіх дзяржаў. Па ініцыятыве арганізацыі рыхтуюцца публікацыі, праводзяцца міжнародныя канферэнцыі і конкурсы. Сярод 16 пераможцаў мінулага года — рэстаўратары Мірскага замка. Ганаровую ўзнагароду беларускім майстрам уручыў Генеральны сакратар "Еўропа Ностра" пан Лестэр Барлей.

Яўген КАЗЮЛЯ, Белінфарм. Фота аўтара.

МІЛАСЭРНАСЦЬ

"Суровая" практыка на трэці год тэорыі

Ад хваробы не застрахаваны ніхто. Настаў дзень, калі па мяне прыехала рэанімацыйная брыгада, і я — з дыягназам "інфаркт міякарда" — апынуўся ў бальніцы хуткай дапамогі. Урачы, медсёстры, нянечкі і санітаркі акружылі мяне там такой увагай, што даволі хутка я амаль ачуняў. Асабліва, калі трапіў у трэцяе кардыялагічнае аддзяленне. Даглядалі мяне зусім маладыя, сімпатычныя дзяўчаткі, якім вельмі да твару былі іхнія белыя халацікі... Зразумела, я ніяк не мог не пазнаёміцца з імі. Аказалася, што дзяўчаткі — навучэнкі двух сталічных медвучылішчаў, а таксама слухачкі курсаў павышэння кваліфікацыі. Адна з іх была нечым падобная на белую, стройную бярозку — менавіта да яе я і звярнуўся ў першую чаргу:

— Раскажы мне, хто ты, адкуль, на якім курсе вучышся?..

— Ой, колькі пытанняў адразу! — засмяялася "бярозка". — Завуць мяне Оля... Прабачце, Вольга Курац. Я з Вілейскага раёна, скончыла дзевяць класаў, а зараз вучуся на трэцім курсе другога медвучылішча. Цяпер у нас практыка па праграме медсясцёр... Вось і ўсё.

— А сяброўак тваіх як завуць? — пацікавіўся я.

— Гэта вось — Алена Клюй, а побач — Наташа Крупа...

Наша размова нечакана перарвалася — маіх субяседніц паклікалі да цяжкай хворай, інваліда першай групы. Дзяўчаткі імгненна накіраваліся ў суседнюю палату — дзверы засталіся адчыненыя, і я мог назіраць за іхняй работай. Сапраўднай работай, цяжкай і, часам, можа, не вельмі прыемнай. Уявіце сабе, што значыць даглядаць хворую, якая пазбаўлена магчымасці рухацца... Але ў дзяўчат усё атрымлівалася даволі спрытна — у кіраўніка іхняй практыкі Юрыя Сцяпанавіча Ганчара, што стаяў побач, не ўзнікала амаль ніякіх заўваг. Пра некаторыя рэчы я вырашыў даведацца ўжо ў яго.

— Практычныя веды нашыя навучэнцы атрымліваюць з самых першых дзён, — паведаміў Юрый Сцяпанавіч. — На першым курсе прадугледжваецца знаёмства з лячэбнымі ўстановамі горада. На другім — так званая "практыка чарнавой работы", каб прывыкнуць без агіды выконваць пэўную частку абавязкаў малодшага медперсаналу. А вось трэці курс — гэта ўжо сур'ёзна, практычныя веды выпускнікі набываюць у розных аддзяленнях: тэрапеўтычным, хірургічным і іншых...

Зразумела, здараюцца выпадкі, калі дзяўчаты не вытрымліваюць, пакідаюць вучылішча нават не на першым, а на апошнім курсе... Абвінавачваць такіх нельга — чым зрабіцца дрэнным урачом, лепш не быць медыкам наогул. А вось Вольга Курац іншага шляху для сябе не бачыць. Калі яна вучылася яшчэ ў шостым класе, маці трапіла ў бальніцу, ды так атрымалася, што маленькі брацік застаўся без нагляду і наглытаўся таблетак — ледзь не памёр. Выратавала яго суседка-фельчар. Менавіта тады Вольга і выбрала сваю будучую прафесію. Пад час летніх канікулаў уладкоўвалася санітаркай у хірургічныя аддзяленні гарадскіх бальніц. Нагледзелася ўсялякага... А калі ўжо вучылася на другім курсе вучылішча, была "прымацавана" (ёсць такое ў будучых медыкаў) да састарэлай нямоглай жанчыны — даглядала за ёй, нібы малым дзіцём, гатавала ежу, дапамагала па гаспадарцы. На практыцы зведала ўсю "прывабнасць" медыцынскай працы. Зрэшты, гэтак жа, як і яе сяброўкі.

З таго дня, калі я ўпершыню ўбачыў гэтых дзяўчынак, мінуў пэўны час. Сёння ўсе яны ўжо атрымалі размеркаванні на працу. Вольга Курац трапіла ў Бараўлянскую райбальніцу, Алена Клюй — у трэцюю сталічную клінічную бальніцу, Наташа Крупа ўзяла свабодны дыплом, каб працаваць у раённым аддзяленні чацвёртай клінічнай бальніцы...

Поспехаў ім!

М.СІНЯКОЎ, вэтэран Вялікай Айчыннай вайны.

НАШЧАДКІ РОБІН ГУДА І ПІТЭРА ПЭНА

Арыгінальныя цыклавыя лагеры для летняга адпачынку адкрывае кожны год Саюз скаўтаў Беларусі.

Летась лагер называўся "Пітэр-Пэн" і размяшчаўся на Нарачы. У гэтым годзе з 4 па 22 ліпеня скаўтаў прыняў лагер пад назвай "Робін Гуд" у Віцебскай вобласці. Назва лагера вызначае і стыль адпачынку дзяцей: домікі, адзенне, расклад дня — усё падпарадкоўваецца антуражу той эпохі, у якой жылі любімыя героі.

"ГРАМАДСТВА ДЛЯ ЎСІХ"

Пад такім дэвізам праходзіць незвычайны марафон, у якім бяруць удзел інваліды-калясачнікі — прадстаўнікі былых саюзных рэспублік.

Марафон стартаваў 20 чэрвеня ў Санкт-Пецярбургу і дванаццаць дзён вандраваў па дарогах Беларусі — з 9 па 20 ліпеня. Працягласць марафона — 9 тысяч кіламетраў. Геаграфія — тэрыторыя 15 былых саюзных рэспублік. Такая ж і колькасць удзельнікаў марафона: па аднаму ад кожнай рэспублікі. Мэта марафона ў тым, каб нагадаць грамадству, што ёсць такая катэгорыя людзей — інваліды, даказаць свае здольнасці сабе і навакольнаму свету. Акцыя таксама заклікае да міру: нездарма марафон пройдзе не толькі па мірных беларускіх, украінскіх і рускіх дарогах, але і праз Абхазію, Карабах, Душанбэ. Пятнаццаць спартсменаў-інвалідаў наведаюць "гарачыя кропкі", каб садзейнічаць узаемаразуменню паміж народамі.

Лілія ГРЫНЯВЕЦКАЯ.

СВОЙ ДОМ НЕ ЎСІМ ПА КІШЭНІ

Як ніколі актыўна вядзецца ў апошні час індывідуальнае жыллёвае будаўніцтва ў межах Петрыкава. Жадаючых мець сваё жыллё знайшлося шмат. Адны паспадзяваліся на ўласныя сілы і дапамогу сваякоў, другія — узялі неабходныя сумы крэдыту ў дзяржавы.

Кур'ер "ЧЗ"

Аднак відавочна, што пакуль яшчэ больш тых, каму свой дом у любым выпадку не па кішэні. Мяркуйце самі. Летась наваселлі справілі 165 сем'яў гараджан і вяскоўцаў. Адначасова 45 падалі заявы з просьбай паставіць іх у чаргу на атрыманне жылля, узведзенага за сродкі дзяржбюджэту.

На пачатак жа бягучага года ў ёй зарэгістравана звыш 860 чалавек. Пераважную большасць сярод іх складаюць бацькі маладых і мнагадзетных сем'яў.

Між тым будаўнікі не па сваёй віне застаюцца без справы, ідуць на вымушанае скарачэнне кадраў.

Алесь ЛАРЫЁНАЎ.

ПАДАРУНКІ СЯМ'І РАЖДЗЕСТВЕНСКІХ

У грозныя дні Вялікай Айчыннай вайны воіны 31-й гвардзейскай Віцебскай стралковай дывізіі ўдзельнічалі ў вызваленні пасёлка Асінторф і іншых населеных пунктаў Дубровенскага і Аршанскага раёнаў.

Начальнікам палітаддзела дывізіі быў І.І.Раждзественскі. А хірургам шпіталя — яго жонка Вера Паўлаўна.

Сынам палка Раждзественскіх быў дзесяцігадовы Роберт, вядомы савецкі паэт, член рэдкалегій некалькіх літаратурных часопісаў.

Нядаўна Вера Паўлаўна і Роберт Іванавіч перадалі музею баявой і працоўнай славы Асінторфскай сярэдняй школы шэраг экспанатаў. Сярод іх — некалькі зборнікаў паэзіі Роберта Іванавіча з яго аўтографамі, а таксама некаторыя дакументы, якія расказваюць аб ваеннай і грамадскай дзейнасці палкоўніка Раждзественскага, які больш трыццаці гадоў праслужыў у савецкай арміі.

І.КОГАН.

Забіў не па сваёй віне

Летась, напярэдадні свята Кастрычніка, жыхар вёскі Майсеевічы Петрыкаўскага раёна В.Парошын набыў у краме бутэльку віна. Калі выйшаў на вуліцу, аднавяскoвец У.Белкавец выхапіў яе і ўдарыў нагой пад жывот. Калі Парошын упаў, брат Белкаўца дадаткова стукнуў пацярпеўшага нагой у грудзі.

Тым не менш, В.Парошын неўзабаве ўсхапіўся, высмыкнуў з рук у крыўдзіцеля сваю пакупку і кінуўся дахаты.

Браты, што былі на добрым падпітку, выманілі яго з хаты і зноў пачалі бойку. Суседцы ўдалося выгнаць няпрошаных гасцей з двара.

Задаволены гаспадар вырашыў супакоіць сябе чаркай віна. Аднак закусіць не паспеў: У.Белкавец літаральна штурмам узяў дзверы ў яго верандзе. Калі ён зрабіў крок насустрач, В.Парошын у адчаі ўдарыў яго нажом у шыю.

Старанна вялося следства. На падставе яго матэрыялаў і паказанняў сведак райнарсуд прызнаў правамернасць дзеянняў па абароне сваёй годнасці і вынес апраўдальны прыгавор.

Калегія абласнога суда з ім цалкам згадзілася.

Алесь ЛАРЫЁНАЎ.

ІНФА-КРЫМ

Міліцыя глядзіць, а ўлады?

Апошнімі днямі прадукты харчавання ў Віцебску зноў адпускаюцца па візітных картках ці пашпартах. Купіць белы хлеб стала практычна немагчыма. Прылаўкі магазінаў пусцеюць у імгненне вока, злуюцца гараджане і кідаюць з дакорам: "Куды глядзіць міліцыя?"

Думаецца, лепш бы пытацца: "Куды глядзяць улады?". Бо міліцыя, у меру магчымасцей, глядзіць якраз нядрэнна. Толькі за 3 дні гэтага месяца ёй прадухілены вываз харчовых тавараў на 500 мільёнаў рублёў. За парушэнне ўстаноўленага парадку правядзення валютных аперацый канфіскавана 520 даляраў ЗША, 10 мільёнаў расійскіх рублёў і 50 мільёнаў разліковых білетаў Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь.

Так, аддзелам унутраных спраў Міёрскага райвыканкама прадухілены вываз у Латвію 480 кілаграмаў каўбасы на суму 9.171000 рублёў, які арганізоўвалі буфетчыца піўбара райспажыўсаюза Дзямешка і прадавец магазіна Міёрскага спажывецкага таварыства Фурсо.

Не пабаяўся граху перад Богам і пенсіянер Валашкевіч з Полацкага раёна. З яго машыны ГАЗ-53 ліквідавана 1938 буханак хлеба. У параўнанні з ім усе астатнія — дробязь, бо вывозілі па 50—150—250 булак, што за тры дні канфіскацыі склала 5.941 адзінку.

Па сырах і іншых малочных прадуктах вызначыўся на Віцебшчыне "паляўнічы" з Гродзенскай вобласці Г.Бубен. Ён вывозіў на продаж 140 кг сыра, 70 кг сухога малака, 15 кг тварагу, 20 банак маянэзу.

Непрацуючы жыхар з Мінска Макоўскі на асабістай машыне вывозіў у Смаленскую вобласць 350 кг смятаны.

Вадзіцель ВА "Фармацыя" В.Банічаў з Віцебска вёз у гэтыя дні 277 кілаграмаў агуркоў, 106 кілаграмаў гэтай гародніны вывозіў і старшыня прафкама "Рудакова" А.Гушчанка, 95 кг агуркоў і 13 кг кабачкоў — галоўны аграном гэтай гаспадаркі Э.Куртан.

Па 160 кг масла, сыра і тварагу было затрымана пры вывазе ў Пскоўскую вобласць М.Івашкевічам і М.Траскоўскім.

Цікава, па якіх візітных картках гэта ўсё адпускалася? І ці не ўдзячны перакупшчыкі за зніжэнне цэн на час перадвыбарчага марафону нашаму прэм'еру? Можа, яму было б карысней падумаць аб нейкіх, хоць частковых, датацыях на прадукты харчавання пры павышэнні ўзроўню цэн да расійскіх, што выдаваліся б грашамі. А не "зніжаць" цэны да ўзроўню, калі асноўная маса насельніцтва застаецца без хлеба ўвогуле, ды ці толькі хлеба?

Яўгенія ВІЦЬБА.

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

З юбілеем!

Спектакль "Людзі на балоце" — залаты фонд Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, яго класіка. З нараджэннем гэтай пастаноўкі звязана многае ў творчасці народнага артыста рэспублікі Генадзя Міхайлавіча Гарбука. Хоць сустрэча з мележаўскай "Палескай хронікай" пачалася значна раней. Была радыёпастаноўка, потым тэлеспектакль, у якім яго работа адзначана Дзяржаўнай прэміяй Беларусі.

— Роля Васіля Дзятліка мне вельмі дарагая, — гаворыць артыст. — Яна ў маім творчым жыцці — першая вялікая ўдача. Што ні раблю, усё параўноўваю з Васілём... Я шчаслівы, што значную частку творчага жыцця быў звязаны з "Палескай хронікай"...

Г.М.Гарбук нарадзіўся ў вёсцы Глыбочка Ушацкага раёна. Па яго дзяцінству прайшла вайна. Калі фашысты блакіравалі партызанскае злучэнне, сям'я пайшла ў лес, да бацькі Міхаіла Ануфрыевіча. У дзесяць гадоў хлопчык зведаў, што такое бяда. Гэта не магло не пакінуць след. Магчыма, таму ёсць у мастацтве Гарбука нявыказаны, несціханы боль.

Вучыўся ён у Беларускім дзяржаўным тэатральна-мастацкім інстытуце ў народнага артыста рэспублікі Д.А.Арлова.

— Мне вельмі пашанцавала, — расказвае Генадзь Міхайлавіч, — што першым Настаўнікам быў у мяне Дзмітрый Аляксеевіч. У пачатку кожнай новай работы ён гаварыў нам: "Чым вы можаце здзівіць гледача? Толькі глыбокай думкай. Палымяным пошукам вашымі героямі сэнсу жыцця". І сёння перад кожнай сваёй новай роляй я паўтараю гэтыя словы Настаўніка.

Чатыры гады пасля заканчэння інстытута Г.Гарбук працаваў у тэатры імя Якуба Коласа ў Віцебску, а з 1962 года ён — купалавец. Тут мы бачылі яго Васілём у "Людзях на балоце", Сымонам ("Раскіданае гняздо"), Келінам ("Святая святых"), Сіплым ("Аптымістычная трагедыя") і сёння бачым Холадам ("Час ахвяры"), Юткам ("Вежа"), Лайзерам ("Памінальная малітва") і ў многіх іншых ролях, якія ўвайшлі ў творчае багацце тэатра і артыста.

Больш як трыццаць гадоў выходзіць ён на сцэну, сыграў многа персанажаў. Паспяхова працуе Гарбук і ў кіно. Мы бачылі яго ў стужках студыі "Беларусьфільм": "Чорны замак Альшанскі", "Белыя Росы", "Людзі на балоце" і многіх іншых. Але калі гаварыць пра ўдачу і творчы лёс, то не колькасцю сыграных ролей вызначаюцца яны, не часам, праведзеным на сцэне, а ўсведамленнем сутнасці сваёй прафесіі, яе тайны.

— Чым больш ты назапасіў у сваім сэрцы, тым больш аддасі людзям, — гаворыць Генадзь Міхайлавіч. — Усё астатняе — толькі сродак для дасягнення мэты. Прыгожы ты — добра, статны — выдатна, голас добры — цудоўна. Але ўсё гэта важна толькі тады, калі ты ведаеш, што нясеш людзям, дзеля чаго выйшаў на сцэну. І самае важнае — выявіць сацыяльную падаплёку вобраза, прасачыць сувязі з асяроддзем, з якога ты выйшаў.

— Прафесія акцёра толькі тады мае сэнс, калі ёсць магчымасць іграць, здымацца, чытаць па радыё, з эстрады,— працягвае артыст. — Сустракаючыся з рознымі рэжысёрамі, акцёрамі ў кіно, на тэлебачанні, назіраючы манеру гульні, мы пастаянна ўзбагачаем сваё майстэрства. Але, тым не менш, почырк роднага тэатра захоўваем заўсёды.

— Ну, а што да планаў, — усміхнуўся Генадзь Міхайлавіч, — вось пачалі рыхтаваць спектаклі па п'есе Францішка Аляхновіча "Манька", але пакуль рэпетыцыі спынены: няма грошай на дэкарацыі. Так што, завяршаць работу над пастаноўкай будзем у наступным сезоне. А пра ролю я змагу сказаць толькі тады, калі яе сыграю...

...Мінаюць гады. Надыходзяць і праходзяць юбілейныя даты. І толькі назаўсёды застаецца з артыстам яго талент, яго творчасць.

Зоя ФЕДЧАНКА,

■

Фота Уладзіміра ВІТЧАНКІ, БЕЛІНФАРМ.

СА СКРЫЖАЛЯЎ 1994 ГОДА

***

Спаўняецца 950 гадоў Навагрудку. 1044 годам пазначаны першыя весткі пра Новагародак (Ноўгарадзец, Ноўгарад, Ноўгародак). Амаль 300 гадоў прайшло, перш чым пра яго згадаў летапісец. У 1252г. горад стаў рэзідэнцыяй вялікага князя Міндоўга. У 1253г. Міндоўг каранаваўся ў Навагрудку, прыняў тытул караля.

У 1255, 1274, 1278 гадах адбіваў напады мангола-татараў. У 1314, 1321, 1341, 1390, 1394 гадах паспяхова змагаўся з нямецкімі рыцарамі-крыжаносцамі.

У 1274 г. галіцка-валынскі князь Леў Данілавіч з татарскім войскам разбурыў акольны горад, але дзядзінец узяць не змог. На працягу 100 гадоў ніводнаму з заваёўнікаў узяць крэпасць так і не ўдалося.

600 гадоў назад (1394) Навагрўдак становіцца адным з цэнтраў велікакняжацкага домена (вотчыны); у 1415 рэзідэнцыяй праваслаўнага мітрапаліта; у 1511 г. атрымлівае Магдэбургскае права (права на самакіраванне).

З 1795 г. — Навагрудак у складзе Расійскай імперыі. Былая сталіца магутнейшай еўрапейскай дзяржавы становіцца цэнтрам павета.

190 гадоў назад шляхціц Мікола Міцкевіч купляе ў Навагрудку сядзібу... Навагрудскі перыяд жыцця даў геніяльнаму Адаму Міцкевічу вельмі многа цікавейшых тэм для напісання такіх твораў, як "Мешка — князь Навагрудскі", "Свіцязь", "Свіцязянка", "Гражына" і іншых.

70 гадоў назад у Навагрудку пачалі ўзводзіць Курган Неўміручасці ў гонар Адама Міцкевіча. Зямля для Кургана была дастаўлена з Чылі, Аргенціны, Кракава, Львова, Парыжа, Стамбула...

***

825 гадоў таму назад узведзены ў чын епіскапа на тураўскай кафедры Кірыла (Тураўскі) — філосаф, паэт, прапаведнік, вялікі гуманіст старажытнасці.

Кірыла нарадзіўся ў 1130 (?) годзе ў сталіцы самастойнага Тураўскага княства, якое разам з Полацкім княствам заклала падмуркі беларускай дзяржаўнасці. Любоў да асветы і непрыняцце тленнай славы і багацця мірскога жыцця прыводзіць яго ў манастыр. Потым Кірыла праводзіць — упершыню ў славянскім свеце — подзвіг стоўпніцтва: замуроўвае сябе ў вежу (стоўп), дзе няспынна моліцца, пасціць, чытае кнігі і піша свае творы.

Пасля таго, як Кірыла прыняў чын епіскапа (1169), ён праславіўся як незвычайны прамоўца і таленавіты аўтар "слоў", павучанняў, пропаведзяў, прыпавесцяў, малітваў, канонаў.

Памёр Кірыла 810 гадоў назад — 28 красавіка 1184 (?) года. Пасля смерці быў залічаны да ліку святых.

Літаратурная спадчына Кірылы Залатаслова ўнесла вялікі ўклад у распрацоўку літаратурнае мовы ўсходнеславянскага свету, яго дзейнасць паўплывала і на культурныя традыцыі Беларусі. Нездарма ўніклівы Максім Багдановіч зазначаў, што "беларускі народ, цалкам увайшоўшы ў Літоўскую дзяржаву, развіваўся, як і раней, на старым корані, вытвараючы такім парадкам культуру, незалежную ад культуры велікарускай і з самага ж пачатку адражняўшуюся ад яе".

Прадаўжальнікі подзвігу святога свяціцеля Кірылы Тураўскага сталі на нашых землях Францішак Скарына, Васіль Цяпінскі, Лаўрэнцій Зізаній, Афанасій Філіповіч, Сімяон Полацкі і іншыя.

Сяргей ПАНІЗНІК.

ЗАМАЛЕЎКІ З НАТУРЫ

Парасятка

Жыве Матруна ў канцы вёскі. Жыве адна. Хатка ў яе маленькая, прысадзістая, з замшэлым дахам. І гарбатая, як сама гаспадыня. Гэту хату адразу пасля вайны сыны, тады яшчэ хлапчукі, з тонкіх бярвенцаў скінулі. Плот гнілы, пахілены, вароты раструшчаны. На дворы замест дроў — галлё, якое старая нацягала на сабе з лесу.

Сыноў у яе трое. Усе ў горадзе жывуць. Пісьмы не пішуць, да Матруны не наведваюцца. Раней, калі яна была пры здароўі, трымала карову, свіней і курэй, прыязджалі да маці, а цяпер — не. Так і жыве адна ўжо сорак гадоў. Пенсія невялічкая, перабіваецца з хлеба на квас.

Матруна апошні год не распускала свае "зайчыкі", збірала іх, каб купіць на кірмашы парася.

Паехала ў мястэчка і, нарэшце, купіла. І нібы адразу паздаравела: пажвавела, не магла ад радасці знайсці сабе месца ні ў хаце, ні на двары.

Прыбегла зірнуць хоць адным вокам на парасятка суседка Прося.

— Прывезла? — яшчэ з варот пацікавілася яна.

— А як жа! Ужо ў хляве чмыша... Такое маленькае, пацешнае! Ну, як малое дзіця.

Матруна ўсміхнулася. На маршчыністым сухенькім твары заблішчэлі блакітныя вочкі.

— А паглядзець можна? — шэптам, нібы баялася патрывожыць жывую істоту, спыталася суседка. — Не бойся, не сурочу.

— А я і не баюся. Ведаю, што ў цябе вочы добрыя, — таксама ціха азвалася Матруна.

І яны крадком, на дыбачках, каб не напалохаць парася, пайшлі да хлеўчука, адчынілі варотцы.

Маленькі ружовы вепручок, нібы дзіця, якое толькі што адарвалі ад матчыных грудзей, стаяў на беленькіх капыціках і, убачыўшы ў варотцах святло, радасна піскнуў. Ён паспрабаваў было ступіць насустрач Матруне і Просі, але заблытаўся ў саломе і паваліўся набок.

— Які прыгажунчык! — не магла надзівіцца Прося на парася. — Чысценькі, дагледжаны. Ну, як лялька! І гладзенькі. І як ты такога выбрала на кірмашы?

— Доўга там тупала, але выбрала, — пахвалілася старая. — Бачу, дзед сядзіць у капелюшы... А ля яго ног ляжыць і варушыцца, нібы жывы, мех. "Мо парасятак прадаяце?" — пытаюся. "Усе ўжо прадаў, — адказвае. — Толькі адно засталося". І разгарнуў мяшок. Зірнула я на парасятка, пацанавалася — дорага просіць. Дай, думаю, яшчэ па кірмашы паблытаюся, можа таннейшага парсючка надыбаю. І, верыш, толькі ступіла крок ад таго дзеда — парсючок як завішчыць, хоць вушы затыкай... Гэта ён так плакаў, мяне да сябе клікаў... Спынілася, яшчэ раз на свінчо паглядзела: і ножкі роўныя, і вушкі тырчком стаяць, і галоўнае — хвосцік кручочкам. Ну, думаю, гэта мой. І не цанавалася ўжо з дзедам. Купіла...

— Пашанцавала табе, Моця. Добранькае купіла парася, — пахваліла суседку Прося. — А есці просіць?

— Яшчэ як! Верашчыць з раніцы. Я яго пойлам цёпленькім адпойваю. Мучным. З соскі. — Яна выняла з кішэні і паказала суседцы бутэльку. — Вось гэтым.

Нагнулася і тыцнула соску ў лычык парасяці. Яно прагна схапілася за соску, пачало са смакам цмокаць, павільваць ад асалоды хвосцікам-вужачкай.

— Год буду яго карміць і даглядаць, каб вялікі і гладкі вырас парсюк. Каб багата сала і мяса на ім нарасло. А потым напішу сынам: прыязджайце калоць. Ці прыедуць? Як ты думаеш? — І трывожна зірнула на суседку.

— Ого! — выгукнула Прося. — На крылах прыляцяць! І ўсё мяса і сала ў сумкі ўтопчуць. Табе толькі застануцца вушкі ды ножкі. І хвосцік у прыдатак...

— Ну і няхай. Няхай бяруць тое мяса і сала... А я зноў парасятка куплю. І буду гадаваць, каб зноў сыноў на сала прыманіць. Бачыць каля сябе іх вельмі ж хочацца...

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

КУР'ЁЗЫ ШМАТПАРТЫЙНАСЦІ

Дурні скажуць свае слова

У спякотны летні дзень я сустрэўся з членам Палітвыканкама Партыі дурняў Валерыем Закалубіным. Нягледзячы на спякоту і млявасць, размова атрымалася цікавай.

— Папулярнасць нашай партыі ўзрастае. Партыя ўзнікла выпадкова, як недарэчнасць, як жарт. Мы нават самі не чакалі, што з гэтага атрымаецца сур'ёзная палітычная партыя. Палітолаг, які нядаўна далучыўся да нашай партыі, кажа, што ён назірае новую з'яву ў палітычным жыцці грамадства: праз Партыю дурняў у палітыку пачалі прыходзіць людзі, якія па ўсіх канонах класічнай паліталогіі лічыліся палітычна пасіўнымі і не жадалі прымаць удзел у палітычным жыцці грамадства ні пад якім выглядам. Наш новы сябар-палітолаг (імя яго я пакуль называць не буду) зараз працуе над афіцыйным афармленнем партыі. Ведаеце, у нас не было ніводнага прафесіянала ў палітыцы, і таму з рэгістрацыяй у нас пакуль нічога не атрымалася. Але я думаю, да выбараў у парламент мы паспеем зарэгістравацца і будзем удзельнічаць на роўных з астатнімі партыямі.

— Скажыце, Валера, ці ёсць яшчэ ў свеце партыі, падобныя на вашу?

— Мы раней не ведалі пра існаванне такіх партый. Але ў апошні час мы маем інфармацыю пра іх. Партыя дурняў існуе ў Чэлябінску, ёсць невялікія суполкі ў іншых гарадах Расіі, ёсць такія партыі і ў Прыбалтыцы. І, паводле нашых звестак, у Эстоніі Партыя дурняў нават мае сваіх прадстаўнікоў у парламенце — нешта каля пяці чалавек.

— А колькі ваша партыя мяркуе ўзяць месцаў у нашым беларускім парламенце?

— Ну, гэта будзе залежаць не толькі ад нас. Па-першае, гэта будзе залежаць ад агульнай колькасці дэпутацкіх месцаў у парламенце. Па-другое, ад таго, якім будзе новы выбарчы закон. Але мы спадзяёмся, што некалькі членаў нашай партыі ўсё ж стануць дэпутатамі. Паводле падлікаў нашага сацыёлага, нас падтрымае 5—10 працэнтаў насельніцтва.

Гутарыў Андрусь ДЫЛЮК.

ПАН-БЕЛАРУСІКА

Наша мафія ў Галівудзе

□ **Вітаўт МАРТЫНЕНКА**

Чытачы, якія ўважліва чытаюць публікацыі пад рубрыкай "Пан–Беларусіка", пэўна, ведаюць, што беларусы жывуць практычна па ўсім свеце. Чытаючы гэтыя матэрыялы, можна было пераканацца, што і становішча ў заходнім грамадстве яны займаюць не апошняе: беларусы — не толькі парабкі заакіянскіх плантацый, але і сусветнай славы дзеячы астранаўтыкі, культуры, рэлігіі. Сусветная прысутнасць беларусаў не магла не адбіцца і на свеце кіно.

Зразумела, гаворка зараз пойдзе не пра тое беларускае кіно, 70-годдзе якога тут нядаўна святкавалі. На жаль, дзякуючы менавіта тутэйшаму кіно пра Беларусь зусім не згадваюць у свеце кінамастацтва. Нават на 1/6 частцы сушы можна гаварыць пра адметнасць грузінскага кіно, пра вартасці і недахопы літоўскага кіно, а беларускае... Асобныя таленты накшталт Стэфаніі Станюты, на жаль, не могуць стварыць плыні, бо плынь акурат імчыцца у зусім іншым накірунку ды й з іншых крыніцаў.

Дык якая ж гаворка аб беларускім уплыве на сусветны кінематограф, калі мы і ў сябе плыні не стварылі? А падставы для гэтай гаворкі ўсё ж ёсць, і іх мог бы прыкмеціць кожны відэаман, які, гледзячы папулярныя супер-баевікі, не мінае сваёй увагай і цітры тых кінакарцін.

Для прыкладу, тыя ж нашыя суседзі — палякі, маючы такіх славутасцяў, як Раман Паланьскі, Анджэй Вайда, Кшыштаф Занусі, вядомых ў свеце менавіта як польскія рэжысёры, не абмінаюць увагай і сусветна вядомага амерыканскага апаратара Анджэя Бартковяка, які здымаў знаёмыя і нашаму гледачу фільмы "Двайняткі" з Арнольдам Шварцэнэгерам, "Руйнаванне" з Майклам Дугласам.

Не забываюць і венгры нагадаць, што штатаўскі рэжысёр Мілаш Форман калісьці збег ад іх, а чэхі памятаюць паходжанне славутага апаратара Міраслава Ондрычака, які здымаў, напрыклад, фільм рэжысёра Пэні Маршал "Іхняя ўласная ліга".

Дарэчы, у гэтым апошнім фільме і беларусы маглі б пацікавіцца этнічным паходжаннем арганізатара здымак Джона Валанчыка. Ды й у французскім кінематографе цяжка не заўважыць беларускія космы кампазітара Уладзіміра Космы.

Амерыканскі немец Арнольд Шварцэнэгер набыў вялікую славутасць ва ўсіх краінах, дык чаму ж хоць бы нам у нашай краіне не ведаць пра амерыканскага беларуса Эдуарда Варшылку, які прымаў удзел у працы над мантажом "шварцаўскага" баевіка "Чалавек, які бяжыць"?

А цікава, на якой вуліцы і якога беларускага горада жылі продкі Джона Вуліча (у прастамоўі Ян Вулічны), які рабіў спецэфекты нядаўняй экранізацыі Стывена Кінга "Цёмная палова"? Побач з ім, дарэчы, у тэхнічнай групе працавалі Гардзі Новак, Джозэй Урублеўскі (памятаеце песню С.Сокалава-Воюша "Апошні бой Валерыя Урублеўскага", дык мо яна пра дзядулю таго амерыканца). Асістэнтам жа рэжысёра быў у гэтай групе Том Дубенскі.

Нельга не прыгадаць і майстра амерыканскага рэтра-кіно Пітэра Багдановіча, які нядаўна, на подзіў сваіх фанаў, зняў круты дэтэктыў "Нелегальна твой".

Зрэшты, вельмі шмат такіх прыкладаў у заходнім відэарынку, калі нашага беларуса вельмі лёгка могуць прысвоіць сабе і палякі, і расейцы, і ўкраінцы. Напрыклад, Цім Казурынскі, які зняўся ў камедыі Майкла Дынэра "Несучыся рыссю", Стэфан Табалоўскі, які сыграў ролю Ніда Раэрсана ў фільме Гарольда Рэміса "Дзень сурка", Дэйвід Сосна, які разам з Эдзі Мэрфі прадзюсіраваў фільм "Вандроўка ў Амерыку". Але і ў нас тут ёсць свае аргументы. Скажам, праваслаўны святар на Беласточчыне Рыгор Сосна хоць і жыве ў Польшчы, але лічыць сябе беларусам, рэгулярна выступае ў тамтэйшай беларускай газеце "Ніва". Так што, прынамсі, само прозвішча — нашае.

А ёсць жа прыклады і амаль цалкам бясспрэчныя. Бадай, усе глядзелі камедыю Джыма Абрагамса "Гарачыя галовы"? А там жа не на апошніх ролях зняўся не хто іншы, як Efrem Zimbalist-малодшы. Дык мо хтосьці з Цымбалістаў-старэйшых быў цымбалістам у якімсьці тутэйшым аркестры беларускіх народных інструментаў? Не дае падстаў сумнявацца ў кроўнай роднасці і шаноўны Рэндзі Шаноўскі, адзін з асістэнтаў апаратара ў фільме Дзімітрыя Саціракіса "Вырадкі з Бэвэрлі-Гілз". А поспех апошняму фільму Джорджа Слуйзэра "Знікненне" дапамагалі заваёўваць асістэнт рэжысёра Эрык Петаркоўскі ды апаратар Пітэр (Пятрусь) Сушыцкі.

Памятаючы гітарыста беларускіх гуртоў "7 герц" і "Мроя" Алега Піпіна, іначай глядзіш і знакаміты баявік Рычарда Піпіна "Кібарг-вышуковец".

Прызнацца, я асабіста з дзяцінства захапляўся італьянскім і французскім кінематографам. І не толькі іхнімі цудоўнымі камедыямі, якія дзесяцігоддзямі не страчваюць прывабнасці. Але ёсць жа ў іх і такія гіганты інтэлектуальнага кіно, як Федэрыка Феліні, П'ер Паола Пазаліні, Бэрнарда Бэрталючы. Дык вось якая ж была радасць, калі ў таго самага Бэрталючы ў бліскучым фільме "XX стагоддзе" побач з Робертам дэ Ніро, Жэрарам Дэпардзье, заўважыў у цітрах і Катрын Касяк. Гэта ж стопрацэнтная цёзка па прозвішчы беларускага гісторыка з ЗША Івана Касяка. Так што беларусы цэлымі касякамі гуляюць па сусветным кінематографе, асабліва праславіўшы нашыя прозвішчы ў Бразіліі.

Бразільскі рэжысёр Гектар Бабенка — гіганцкая постаць у сучасным кіно. Калі вы сумняваецеся, што гэта беларускае прозвішча, дык раю вам пазнаёміцца з цяперашнім рэктарам Полацкага дзяржаўнага універсітэта Эрнэстам Бабенкам, мо ён вам раскажа і пра больш блізкія сямейныя сувязі. Увогуле, "бабёнкамі" беларускія мужыкі традыцыйна ласкава называлі сваіх жонак.

Што самае цікавае, толькі ў фільме Гектара Бабенкі "Пацалунак павучыхі" задзейнічаны цэлы касяк беларусаў (без Katherine Kasak, зразумела). Ролю той самай "павучыхі" і яшчэ некалькіх жаночых персанажаў сыграла Соня Брага. Заўважце, не Сафі і не Водка, а Sonja Braga. Касцюмы ёй распрацоўвала Зээз Брага, занята ў ролях і Ана-Марыя Брага (суцэльнае бражніцтва). Гукарэжысёрам у гэтай бразільскай кінагрупе быў Вал (Валік) Кукілоўскі, асістэнтам мастацкага кіраўніка — Соланг Масяроўскі. А адзін з асістэнтаў — Брус Маркаў — ці не сваяк гітарысту беларускага рок-гурта "Бонда" Янку Маркаву? Калі й не, дык не ўзнікае сумненняў, што ягоны калега Джоэль Папернік бярэ карані з вёскі Паперня Мінскага раёна.

Без іроніі прагучала б тут рытарычнае пытанне: што рабіў бы славуты Галівуд і ўвесь сусветны кінематограф без сыноў нашай Бацькаўшчыны? Я ўжо не кажу пра тое, што адна з буйнейшых кінафірм Захаду — "MGM" ("Metro Goldwyn-Mayer") — была заснавана беларускімі яўрэямі Голдвіным і Маерам. І не скажаш, што сусветнае кіно забывае пра гэта.

У мультыплікацыйным поўнаметражным мультфільме Дона Блата "Файвэл у Новым Свеце", які прадзюсіраваў славуты Стывен Спілберг, адзін з галоўных герояў мае імя Вялікая Мыш з Мінску. І цяжка мінчуку не адчуць у душы пачуццё гонару, калі глядзіш амерыканскі відэабестселер, дзе праз увесь экран рухаецца страшэнны волат, на якім выразна напісана Giant Mouse of Minsk. Прычым, героі фільма, правінцыялы з Шосткі, апынуўшыся ў Амерыцы, з замілаваннем прыгадваюць райскі куток — Мінск, дзе ім даводзілася сустракацца са сваёй надзеяй і апорай, гэтым самым Giant Mouse of Minsk.

Тэма гэтая ўвогуле бясконцая. І хоць мяне могуць папракнуць у тэндэнцыйнасці, але факт: падставы для такой тэндэнцыі развагажанняў маюць шырокія і глыбокія карані. Беларусу няма прычыны разглядаць сябе прадстаўніком, як спявае бард, "непісьменнага, забітага і ўшчэнт занядбанага народа". Толькі вось вяртаешся думкай на радзіму, да ейнага кіно, і міжволі зноў засумуеш, бо ў лепшых выпадках сустрэнешся з рускамоўнай фашысцка-захопніцкай немчурой, якая на КраАЗах раз'язджае па творах У.Караткевіча (гл. фільм "Чорны замак Альшанскі").

Ну што ж, затое ёсць надзея, што калісьці збяруцца разам рэжысёр Гектар Бабенка, ягоны штатаўскі калега Пітэр Багдановіч, апаратар Пятрусь Сушыцкі, кампазітар Уладзя Косма, запросяць акцёраў кшталту Соні Брагі, Цімафея Казурынскага, Стэфана Табалоўскага ды й нашай Стэфаніі Станюты, і з дапамогай крутых кінаэфектаў у стылі Джона Вуліча пакажуць свету, у чым сутнасць беларускага характару. А сюжэты лёгка знайсці і на этнічнай зямлі (у таго ж Караткевіча, Быкава, Аляхновіча), і па ўсім свеце (у канадскага Акулы, штатаўскага Сяднёва, польскага Петручука). Мо і прадзюсер знойдзецца больш прыхільны да гэтай зямлі, чым нават Спілберг.

Мае б словы ды Мінкульту ў душу.

ЧЗ

ЯШЧЭ КРОК ДА МІРУ

У бліжэйшыя дні мусульманскі і сербскі парламенты Босніі–Герцагавіны прымуць канчатковае рашэнне наконт апошняга плана мірнага ўрэгулявання, прадстаўленага ім кантактнай групай, у якую ўваходзіць Расія, ЗША і Еўрапейскі Саюз.

ПЕРАМОВЫ Ў ІНДАНЕЗІІ

Інданезійскі ўрад выказаў гатоўнасць правесці перамовы з партызанамі ўсходняга Цімора, акупіраванага Інданезіяй.

ВІЗІТ ДЗЯРЖСАКРАТАРА ЗША Ў ІЗРАІЛЬ

Пачалася паездка дзяржсакратара ЗША Крыстафера ў Ізраіль. Адной з мэт візіту з'яўляецца спроба разблакіраваць мірныя перамовы паміж Ізраілем і Сірыяй.

Ён сустрэнецца з прэм'ер-міністрам Ізраіля і Іарданіі, і ў канцы турнэ прадугледжваецца сустрэча Крыстафера тэт-а-тэт з лідэрам АВП Ясерам Арафатам.

"АРГЕНЦІНСКІ СІНДРОМ"

Група ізраільскіх выратавальнікаў вылецела ў аўторак у Буэнас–Айрэс, каб удзельнічаць у расчыстцы ізраільскага цэнтра ў Аргенціне, пацярпеўшага ад выбуху, пад час якога загінула 26 і было паранена 127 чалавек.

Прэм'ер-міністр Ізраіля Іцхак Рабін выступіў з заявай, у якой зрабіў празрысты намёк на ўдзел у тэракце мусульманскіх экстрэмістаў. Гэта ўжо другі выпадак антыізраільскага тэрору ў Аргенціне. У час выбуху ў ізраільскім пасольстве 17 сакавіка 1992 года тут загінула 30 чалавек, 200 былі паранены.

У АБ'ЕКТЫВЕ... СУД

Малавядомы фатограф пачаў судовы працэс супраць рок–зоркі Прынца.

Ён абвінавачвае музыканта ў тым, што пры здымках кліпа "Самая прыгожая ў свеце дзяўчына" выкарыстоўваўся фотаздымак, які з'яўляецца ўласнасцю фатографа.

75 ПАКОЯЎ ДЛЯ МАЙКЛА

Майкл Джэксан стаў уладальнікам самага вялікага дома ў свеце. Ружовы палац з 75–ці пакояў размешчаны ў прыгарадзе Атланты, штат Джорджыя.

Суседам Джэксана будзе не менш вядомы Элтан Джон. Дом абышоўся Майклу ў 16,5 мільёна даляраў.

"НІРВАНА" ВЯРТАЕЦЦА

Басіст групы "Нірвана" Крыст Наваселіч і ўдарнік Дэйв Гроль выступілі ў Вашынгтоне ўпершыню пасля смерці саліста Курта Кобейна.

Прычына вяртання славутых музыкантаў — рок-фестываль, дзе яны працавалі сумесна з групай "Сцінкі Пафс".

ДЗВЕ АХВЯРЫ

Суд не задаволіў просьбу жанчыны, якая напісала ў заяве, што была зняважана непрыстойнымі вершамі рок-музыканта Дэвіда Лі Роса.

Дэбора Рус Дэвідсан расказала, што пазнаёмілася з Росам, былым лідэрам групы "Ван Хэлен", у 16 гадоў. Яна ўзбудзіла судовую справу, каб не даць Росу выпусціць альбом з песнямі пра яе. Цікава, што той заявіў: "Я ніколі не быў знаёмы з Дэвідсан". І дадаў, што сам стаў ахвярай сваёй прыхільніцы.

ДЫПЛАМАТЫ "ПАД ПРЫЦЭЛАМ"

Аўтамабіль, у якім знаходзіліся паслы Йемена і Амана, трапіў у засаду. Гэта здарылася ў раёне міжнароднага аэрапорта сталіцы Алжыра.

Паліцыя паведаміла, што аўтамабіль быў абстраляны з аўтаматычнай зброі і спалены. Арганізавалі засаду алжырскія ісламісты.

ІРАКСКІЯ "АНТЫКВАРЫ"

На "чорным рынку" старажытнасцей паявіліся прадметы антыкварыяту, захопленыя іракцамі ў час нашэсця ў Кувейт. Два дзялкі арыштаваны ў Лондане, адзін затрыманы ў Швейцарыі.

У жніўні 1990 года іракскія войскі раскралі схованкі музеяў. Сярод выкрадзеных каштоўнасцей і фамільных рэліквій правіцеляў Кувейту, ас-Сабахаў, у тым ліку два ўнікальныя ізумруды вагой па 262 карата кожны. Новымі ўладальнікамі рарытэтаў сталі два бліжэйшых родных Садама Хусейна — брат Сабаві Ібрагім і стрыечны брат Алі Хасан аль-Маджыд.

ГАРЧЫЧНІК

Юрась СВІРКА

Птаха

Жарт

Над шыльдаю
"Саюз пісьменнікаў"
Спявае птаха. Усур'ёз!
Падобная да летуценніцы,
Вось-вось расчуліцца да слёз.

У шыбы б'ецца песня звонкая,
Не ападае на зямлю,
На верхавінцы дрэўца стромкага
Спявае птаха: "Я люблю".

І адчувае, дзе знаходзіцца.
Тут слухае не цёмны лес.
Спявае птаха аж заходзіцца,
Каб талент свой раскрыць увесь.

Галінка тонкая хістаецца,
Гушкаецца пявучы груз.
Ад пачуцця аж разрываецца
І шчыра просіцца ў Саюз.

Што людзі кажуць...

ПРЫКАЗКІ, ПРЫМАЎКІ, ЖАРТЫ

- ☐ Гультай і няўмека — роўныя калекі.
- ☐ Бусенькі-бусенькі — і ў мяне і ў цябе — нічагусенькі.
- ☐ Бацькі глядзяць дачку да вянца, а муж — да канца.
- ☐ Бабы каюцца, а дзеўкі дамагаюцца.
- ☐ Багатаму і чорт дзяцей калыша.
- ☐ На вяселлі не ўсе паселі — ёсць і стаяць.
- ☐ Мы з табою зладзім: хлеб ёсць, а сала ўкрадзем.
- ☐ Лепш быць малым гаспадаром, чым вялікім слугою.
- ☐ Кожная пачвара знойдзе сабе пару.
- ☐ Кепскае ў вадзе не тоне і ў агні не гарыць.
- ☐ Кінь перад сабою — знойдзеш за сабою.
- ☐ Каб не сватова лысіна, то і ноч не свяціла б.
- ☐ Зарэж карову — слава, зарэж парсюка — сама.
- ☐ За харошым мужыком круціць жонка кумпяком.
- ☐ За добрым мужам і варонка — жонка, а за дурным — і княгіня загіне.
- ☐ Дзеўка носіць сваю злосць у касе, а баба — на языцэ.
- ☐ Дзе не любяць — не гасці, а дзе любяць — не часці.
- ☐ Не будзь лішне салодкая, бо праглынуць, не будзь лішне горкая, бо праплююць.

Эдуард ВАЛАСЕВІЧ

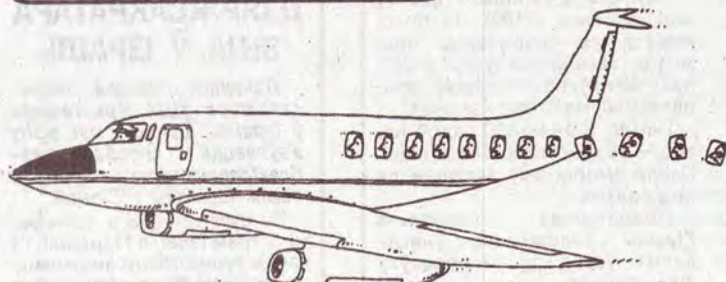
Аднагалосна!

Байка

У прэзідыум
спартыўнага савета
Звяры лясныя
выбіралі старшыню.
Ліса, бывалая кабета,
Ускочыўшы
на адпаведную,
як кажуць, вышыню,
Прамовіла лісліва:
— Асла я прапаную!
Хто галасуе "за"?
І лапку ўскінула імкліва,
Ніводзін звер яшчэ —
не Дзік, ні Заяц,
ні Каза —
З сваімі думкамі
належна не сабраўся,
А Ліска зноў:
— Хто супраць?
Устрымаўся?
Няма!
Асёл прайшоў
аднагалосна!

* * *

Гаворыць байка
за сябе сама
І аналогій тут
прамых або ўскосных
Не раю я шукаць, —
Лепш дэмакратыю
не парушаць.

ІМПАРТНЫ ГУМАР • • • ІМПАРТНЫ ГУМАР • • • ІМПАРТНЫ ГУМАР

Стары халасцяк даводзіць свайму сябру:

— Гэтыя жанчыны горш за разбойнікаў!..

— Але чаму, П'ер?

— Таму што разбойнікі патрабуюць кашалёк або жыццё, а жанчына — і тое, і другое.

* * *

Зорка Галівуда кажа сяброўцы:

— Ведаеш, я купіла табе ў падарунак кнігу. Па-мойму, гэта падручнік танцаў пад назваю "Олівер Твіст".

* * *

У рэстаране гутараць два амерыканцы:

— Я тут змушаны абедаць таму, што мая жонка не хоча гатаваць.

— Вам пашанцавала. А я абедаю тут таму, што мая жонка абавязкова хоча гатаваць сама.

Сабраў М.ФЕДЗЮКОВІЧ.

Іван САЧЫВЕЦ (Украіна)

Смерць сатырыка

Жарт

Памёр сатырык... Памёр ціха, сціпла. Як і жыў. Але ў двары загаварылі.

— Чулі, памёр гэты, з трэцяга пад'езда.

— Хто гэта?

— Ды-ы, сатырык...

— Грузчык з агароднінага магазіна? Вось той даўгавязы?

— Сатырык, кажу! Які ж ён грузчык?

— З жыллёвай канторы ці што?

— Тфу, вы нібы зусім без панацця! Ну, той, што некаторых выводзіў на чыстую ваду!

— А-а, слесар-водаправодчык? Рыжы такі. А я думаў, што яму і зносу не будзе.

— Дурны вас поп хрысціў! Не ведаць сатырыка з нашага дома, то ўжо зусім трэба ад жыцця адстаць!

— Дык чым ён займаўся?

— Крытыкаваў!..

— Нешта я ў нашым двары не чуў ніякай сур'ёзнай крытыкі. Так сабе, пасварацца і паразыходзяцца.

— Вы зноў за сваё! Ён, нябожчык, крытыкаваў не з вока на вока, як вам таго хочацца, а толькі праз прэсу. У фельетонах ды яшчэ ў гумарэсках.

— Так бы і казалі, каб было зразумела. Гэта не дзіва. Усе пісьменныя!

Хто бліжэй ведаў нябожчыка, тыя ў кватэру заходзілі. Цікаўныя іх распытвалі.

— Які ён цяпер, таксама смешны?

— Абсалютна сур'ёзны.

— Дзіўна. Сатырыкі — гэта ж, кажуць, смехатворцы.

— А вы бачылі, каб хто-небудзь у труне смяяўся?

— Не бачыў, дык гэта ж зусім іншыя людзі... А тут такая прафесія — і не смяяцца.

— Пры такой сям'і не вельмі будзеш смяяцца.

— А сатырыкі ўвогуле людзі сур'ёзныя, — уставіў нехта аўтарытэтна. — Нават хмурыя.

— А як жа яны тады смяюцца?

— У іх смех унутраны. Звонку яго ніколі не відаць.

— Гэта нібы выразаны страўнік? У жываце пячэ, а звонку ніякага знаку?

— Целяпень! Гэта па-навуковаму, па-літаратурнаму трэба разумець! А ён са сваім недарэчным выразаннем!

— Ну, хаця калі-небудзь ён смяяўся?

— Толькі не на людзях. А калі пісаў.

— Дапісаўся! Цяпер сям'я паплача. Эхэ-хэ!

— Там роспач і перапалох. Бацька ў труне, а сыны і дочкі з ног збіліся, кніжкі яго шукаюць.

— А хіба яго кніжкі не ў шафе? Не на віду?

— Хто ж ашчадныя кніжкі ў шафе трымае? Недзе ў сейфе ці ў схованцы надзейнай.

— Ха-ха! — вылецеў адзін з хаты, камечачы шапку ў руцэ.

— Што здарылася?

— Нарэшце кніжку знайшлі!

— Вялікая сума?

— Ха-ха. Якая там сума! Рукапіс пакойніка!

— Завяшчанне?

— Так!

— Па колькі ж ім прыпадзе, наследнікам?

— Па дулі. Пад саменькі нос?

— Гэта значыць?

— Да рукапісу запіска прыкладзена: "Як памру раптоўна, то давядзіце ўсё да ладу. І абавязкова аддайце ў выдавецтва".

— Ну, гэтыя сатырыкі! Ха-ха! Сапраўды вясёлы чалавек!

— А я думаў, што гэта вось той даўгавязы грузчык з агароднінага магазіна ці рыжы слесар-водаправодчык памёр. Аж, бач...

— Пачакайце, ён ім яшчэ праз тыдзень-другі коніка выкіне! Возьмуць дый знойдуць яшчэ адну запісачку. З просьбай паставіць помнік...

На гэтым цікаўныя разышліся. З сатырыкам засталіся толькі родныя і сябры.

Пераклаў М.БАЗАРЭВІЧ.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 21, чацвер

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. "Полацкая пячатка". Д/ф.
8.40. Першы Міжнародны фестываль фальклору.
9.40. Пяць хвілін на жарты.
9.45. Тэлевізійны Дом кіно.
10.35. Да Дня незалежнасці.
16.10. "Дах для ўсіх".
16.45. Вобраз. Літаратурны тэлечасопіс.
17.30. Навіны.
17.40. Існасць.
18.10. Абласныя навіны.
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Зачытайце маё пісьмо...
19.05. Крымінальная хроніка.
19.25. "Гэтыя даўгавечныя сосны..."
20.10. "А дзе мне ўзяць такую песню...". Д/ф.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пяць хвілін на жарты.
21.40. Пад купалам Сусвету.
21.50. Надвор'е.
22.00. НІКа.
22.15. "Славянскі базар-94".
◆23.45. "Жанчына без забабонаў". 2-я серыя.

Канал "Астанкіна"

◆8.35. "Дзікая ружа".
9.05. У свеце жывёл.
9.45. Прадпрымальнік.
10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.25. Навіны.
* 15.25. "Вайна гобатаў".
* 15.55. Мульцітролія.
16.10. ...Да 16 і старэйшым.
16.40. Планета пад небам Неалаля.
17.25. Дакументы і лёсы.
17.40. Загадка СБ.
17.50, 20.30. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.55. Прыватнае жыццё Аляксандра Шырвінта.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. Масква–Крэмль.
21.00. Лато "Мільён".
◆21.30. "Прама ў сэрца".
23.40. Спявае Алена Казанцава.
0.10. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Тэлегазета.
8.35. Паехалі.
◆8.45. "Санта-Барбара".
9.35. Чароўны куфэрачак.
9.45. Дзённік фестывалю "Славянскі базар-94".
9.50. Зусім сакрэтна.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост". Фестываль "Белыя ночы". Частка 1-я.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія. "Штрыхі да партрэта".
16.50. М-трэст.
17.05. Будні.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. У свеце аўта- і мотаспорту.
18.25. Свая гульня.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Сам сабе рэжысёр.
21.00. Яўгеній Лявонаў. Вечар памяці артыста.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
◆22.35. "Пан Валадыеўскі". 1-я серыя.

Санкт-Пецярбург

12.00. Бізнес-выпуск.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Аляксандр Неўскі".
14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
◆14.45. "Салодкая жанчына".
16.20. "Графіка". 2-я частка.
* 16.45. "Майстры – залатыя рукі".
17.05. "Музыка – дзецям". Спяваюць і іграюць нахімаўцы.
17.30. Рэформа і ўлада.
18.00. Парады садаводам.
* 18.15. "Ох, адпачыў".
18.55. "Ціхая дама" Сяргея Шолахава.
20.00. О-ля-ля.
20.25. Тэлемагазін.
20.35. Тэлеслужба бяспекі.
20.45. Гадзіна ў квадраце.
22.00. Гульні Добрай волі. Спецыяльны выпуск.
22.30. Ваш стыль.
22.40. "Вячэрні звон". Музычны канал.

8-ы канал

◆18.00. "Карусель".
18.20. Тэлечасопіс "Нямецкая хваля".
* 18.50. "Вальтрон".
◆19.10. "Лабірынт правасуддзя".
* 20.00. Студыя "Рэкорд" прадстаўляе...
◆20.30. "Марэна Клара".
◆21.35. Студыя "Рэкорд" прадстаўляе....

■ 22, пятніца

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Эканамікст.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. "Карамболь". Ток-шоу з удзелам спевака М.Шуфуцінскага.
9.10. Пяць хвілін на жарты.
9.15. Першы Міжнародны фестываль фальклору.
10.15. Да Дня незалежнасці.
16.20. ПІК. Канал для падлеткаў.
17.00. "І матчыных напеваў успамін".
17.30. Навіны.
17.45. Студыя "Тэлесябрына".
18.00. Эканамікст.
18.10. Абласныя навіны.
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Сустрэча з прадстаўнікамі прадпрыемстваў недзяржаўных форм уласнасці.
19.30. "Памяць сэрца".
20.05. Рэйтынг.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пяць хвілін на жарты.
◆21.40. "Свабоднае падзенне".
23.00. Пад купалам Сусвету.
23.10. Надвор'е.
23.20. "Славянскі базар-94".

Канал "Астанкіна"

8.15. "Сарока". Дзіцячая інфармацыйная праграма.
◆8.45. "Гарачаў і іншыя".
9.15. Дапамажы сабе сам.
9.45. Бізнес-клас.
10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
◆15.25. "Прыгоды Бураціна". 1-я серыя.
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. Мініяцюра.
17.35. Знак пытання!
17.45, 20.35. Надвор'е.
17.50. Чалавек і закон.
◆18.20. "Гарачаў і іншыя".
18.50. Поле цудаў.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Чалавек тыдня.
◆21.05. "Дэн Огаст".
22.10. "Погляд" з А.Любімавым.
23.10. Музагляд.
23.55. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Тэлегазета.
8.35. Паехалі.
◆8.45. "Санта-Барбара".
◆9.35. "Капітан Нема". 3-я серыя.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
◆16.50. "Адна супраць усіх". 1-я серыя.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Фільм-прэм'ер.
18.10. Міжнародны конкурс вакалістаў імя М.А.Рымскага-Корсакава.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Дзённік фестывалю "Славянскі базар-94".
20.30. "Гарадок". Забаўляльная праграма.
21.05. "К-2" прадстаўляе: "Пацалунак у дыяфрагму".
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
◆22.35. "Пан Валадыеўскі". 2-я серыя.
24.00. Прыватная калекцыя.

Санкт-Пецярбург

12.00. Бізнес-выпуск.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
13.30. "Жыццё маё – опера".
14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
14.45. Тэлемагазін.
◆14.50. "Дванаццаць крэслаў". 1-я і 2-я серыі.
17.30. "Баламуцкія сустрэчы".
* 17.55. "Худайберды-асілак" і інш.
18.55. "Легенда аб Сурамскай крэпасці".
20.45. Тэлеслужба бяспекі.
20.55. Прэм'ера студыі "Лентэлефільм".
21.25. Тэлемагазін.
21.30. Будні.
22.00. Гульні Добрай волі. Спецвыпуск.
22.30. Ваш стыль.
◆22.40. "Ракавая доза".

8-ы канал

◆18.00. "Карусель".
18.25. СОЛТЭК. Дорэміфасолькі.
* 18.35. "Вальтрон".
◆19.00. "Бацька Мэрфі".
* 19.50. Студыя "Рэкорд" прадстаўляе...
◆20.20. "Марэна Клара".
21.10. Пісьменнікі-гумарысты.
21.20. Foxy music.
◆22.05. Студыя "Рэкорд" прадстаўляе...

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

ГАСПАДЫНЯ

У мінулым выпуску "Гаспадыні" гаворка ішла пра захаванне букетаў садовых, палявых кветак. На гэты раз звернем увагу шаноўных чытачоў на пакаёвыя расліны. Такім чынам, распачнём.

* * *

Некаторыя пакаёвыя расліны (такія, як кактус, амарыліс, цыкламен, клівія, пальма, глаксінія, бегонія, алоэ) размнажаюцца насеннем. Глебу робяць пульхнай і саджаюць насенне на глыбіню, прыкладна роўную ягонаму дыяметру. Тэмпература пры сеянні павінна быць на некалькі градусаў вышэй за тую, пры якой утрымліваюцца расліны.

* * *

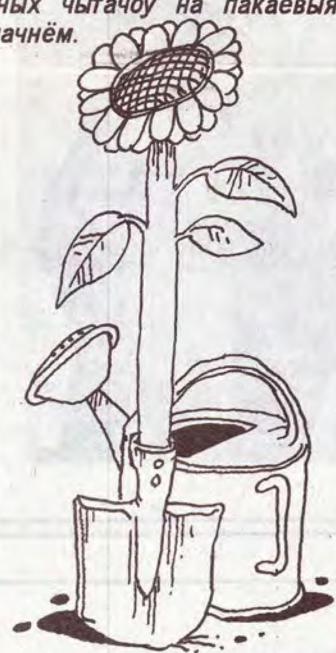
Чаранкаваць можна вясной ці летам. Так што цяпер — самы час. Звычайна скарыстоўваюць сцябловыя, радзей — ліставыя чаранкі. Іх укараняюць у вадзе ці пяску (буйназярністым, добра прамытым). Чаранкі больш "капрызных" відаў накрываюць зверху шкляным слоікам — атрымліваецца як бы мініяцюрная цяплічка.

* * *

Падкормліваць трэба здаровыя расліны і толькі ў той час, калі яны растуць, г.зн. прыкладна з сакавіка па верасень. Неабходна быць надзвычай асцярожным, бо залішняе ўгнаенне больш шкоднае, чым недахоп жыўлення: абпальваецца карэнне і нярэдка расліна гіне. Падкормліваць варта не радзей аднаго разу ў 7—10 дзён, прычым, напачатку зямлю абавязкова добра паліць вадой.

* * *

Падкормка для пакаёвых раслін звычайна ўтрымлівае тры элементы — азот, фосфар, калій. Азот садзейнічае росту і развіццю лісця і сцяблоў, але можа тармазіць цвіценне, таму азотныя падкормкі даюць звычайна на пачатку росту: вясной—летам. У далейшым доза азотных удабрэнняў памяншаецца, і пераходзяць на фосфарныя і калійныя. З азотных удабрэнняў часцей за ўсё скарыстоўваюць аміячную селітру, мачавіну, з фосфарных — суперфасфат, з калійных — азотнакіслы калій. Вельмі зручна карыстацца гатовымі падкормкамі для пакаёвых раслін.

* * *

Для многіх пакаёвых раслін карысныя арганічныя ўгнаенні — гной і птушыны памёт. Канешне, імі не заўсёды ёмка карыстацца ў памяшканні, але пры магчымасці трэба вынесці расліны ў агародчык ці на балкон і падкарміць — карысць найвялікшая.

Настой каравяку гатуюць у сумесі з вадой у суадносінах 1:3, а курынага памёту — 1:5. Затым бяруць 250 г і адпаведна 150 г настою на 1 л вады. Арганічныя ўгнаенні ўносяць не радзей чым раз у месяц.

* * *

Часцей за ўсё пакаёвыя кветкі памяшчаюць у гліняныя гаршчкі. Самыя ходкія іх памеры (дыяметр верхняй часткі) — 5, 11, 23 і 30 см. Пры падборы ёмістасцей для кветак ніколі не трэба захапляцца занадта вялікімі. У іх закісае зямля і аслабляецца кветка. У апошні час у продажы з'явіліся пластмасавыя гаршкі, але многія кветкаводы іх не купляюць, лічачы, што раслінам карысныя толькі гліняныя вырабы, у якіх сценкі прапускаюць паветра і вільгаць. Аднак вопыты аграномаў пака-залі, што расліны добра развіваюцца і ў пластмасавых вырабах, толькі рэжым паліву павінен быць іншым. Паколькі земляны ком у пластмасавай "упакоўцы" даўжэй прасыхае, паліваць кветкі варта радзей, затое рыхліць паверхню зямлі — часцей, каб аблягчыць доступ паветра да каранёў. Зразумела, што любая ёмістасць для пакаёвых раслін павінна мець дрэнажную адтуліну для сцёку залішняй вады.

* * *

Нярэдка аматары захапляюцца колькасцю раслін ва ўрон іх якасці, ставяць на падаконнік занадта шмат кветак. Іншыя ж, наадварот, набываюць прыгожую кераміку, модныя палічкі і аздабляюць пакой, забываючыся пра ўмовы, неабходныя раслінам, а пасля здзіўляюцца, чаму кветкі жаўцеюць, сохнуць і не цвітуць.

На падаконніку дастаткова двух-трох добра развітых экземпляраў у прыгожых кашпо. Вялікая колькасць кветак зацемніць пакой. Калекцыя кактусаў прыгожа выглядае ў рознакаляровых пластмасавых гаршчэчках. Некалькі раслін добра згрупаваць у нізкай плеценай карзіне, невысокай скрынцы. Іх можна размясціць на спецыяльнай падстаўцы ля акна.

* * *

Калі вы ствараеце кампазіцыю з кветак, садзіце разам 3-4 віды, гэта выглядае надзвычай прыгожа і займае менш месца. Аднак неабходна паклапаціцца аб тым, каб у кампазіцыі былі расліны з аднолькавымі запатрабаваннямі да святла і вільгаці. Напрыклад, з цыперусам можна пасадзіць вільгацелюбівыя традэсканцыю ці гельксінэ, а з узамбарскай фіялкай — ценевынослівую пілею. Дапаўняюць такую кампазіцыю некалькімі каменьчыкамі ці кавалкам дрэва мудрагелістай формы.

* * *

І галоўнае. Расліны павышаюць вільготнасць паветра, выдзяляюць арганічныя рэчывы, якія аказваюць станоўчае ўздзеянне на чалавека, некаторыя з кветак спатрэбяцца ў лячэбных мэтах.

СТРАКАТАЯ МАЗАІКА

Хочаш цыбулі – звяртайся да Кабзона

Ганаровы грамадзянін Краснадара спявак Іосіф Кабзон падарыў Чарнаморскаму флоту дзесяць тон цыбулі. Вядомы выканаўца ажыццявіў гэты дар пасля таго, як пабываў з дэлегацыяй кубанскіх казакоў у Севастопалі і пацікавіўся меню маракоў, пасля чаго прыйшоў да высновы, што прадуктаў у іх — малавата, затое палітыкі — зашмат.

Бацька Рэмба гадуе кошак

Наколькі авантурнае і неспакойнае жыццё кінагероя Рэмба, настолькі манатоннае і ціхамірнае жыццё яго стваральніка — прафесара Дэйвіда Марэля. Свой персанаж ён прыдумаў яшчэ дваццаць гадоў таму, а імя яму даў у гонар класіка французскай паэзіі Арцюра Рэмба, жыццё якога, дарэчы, таксама было багатым на прыгоды. Рэмба зрабіў яго стваральніка мільярдэрам і знакамітасцю. Кінараман перакладзены на 22 мовы, слова "рэмба" з'явілася амаль у вельмі афіцыйным і звышпрэстыжным Оксфардскім слоўніку англійскай мовы. Заробленыя грошы і далі магчымасць Дэйвіду Марэлю спакойна жыць ва ўласным доме ў Аяве, гадаваць тры кошкі, вырошчваць экзатычную агародніну, гатаваць з яе варэнне па сваіх рэцэптах і, не спяшаючыся, ствараць новы шэдэўр. Ён ужо скончаны і называецца "Пятая прафесія". Дзеянне кнігі адбываецца ў Японіі. Тыя, хто чытаў яе, сцвярджаюць: "Не адарвешся".

Дзвюхгаловым шанцуе ў замужжы

Пасля таго, як у мінулым годзе амерыканскі штотыднёвік "Ньюс" напісаў пра сіямскіх блізнят з Індыі Ямуне і Ганге, у дзяўчат з'явіўся жаніх з ЗША жыхар Чыкага Ніколас Монда. Сёння блізняты ўжо замужам і чакаюць дзіця. Аматар экзотыкі Монда пасля артыкула ў "Ньюс" спецыяльна з'ездзіў у Індыю і адшукаў блізнят. Па дакументах яны лічацца адным чалавекам, што і дазволіла эксцэнтрычнаму амерыканцу ажаніцца. У "дзяўчат-павук" агульныя ныркі, палавыя органы і пара ног. На шчасце Монда, у іх аказаліся і аднолькавыя густы, і Ямуна, і Ганга пакахалі свайго выбранніка, не раўнуюць яго і з нецярплівасцю чакаюць патомства. Урачы сцвярджаюць, што народзяцца блізняты. Суседзі Монда адносяцца да яго выбару з разуменнем, запрашаюць з жонкай у госці, на пікнікі. Сам Ніколас сцвярджае, што кахаў бы жонку, нават калі б у яе было пяць галоў.

Трохвугольнік у жыцці і кіно

Актрыса Аляксандра Якаўлева, папулярнасць якой пачалася з выканання адной з галоўных роляў у фільме "Экіпаж", выступіла ў новай якасці рэжысёра і сцэнарыста кінастужкі "Паром "Ганна Карэніна". Да таго ж сцэнарый пісала па частках, па ходу здымак. У аснове яго — любоўны трохвугольнік, які, акрамя гераіні, складаюць чэмпіён па скачках з парашутам і цынічны, жорсткі тэлежурналіст, здольны на злачынства. Цікава, што муж Якаўлевай — таксама майстар парашутнага спорту, лётчык, які па роду службы пражывае ў Германіі. З ім яна бачыцца раз у год. Вядома і разрэкламаваная сувязь Аляксандры Якаўлевай з тэлежурналістам скандальнай славы Няўзоравым. Сам Няўзораў заявіў у інтэрв'ю, што адбіў Якаўлеву ў мужа. Але актрыса сцвярджае, што зараз і з мужам, і з Няўзоравым у яе адносіны сяброўскія, а сцэнарый яе фільма зусім не адлюстроўвае асабістае жыццё аўтара. Ва ўсякім разе, Няўзораў сюжэт фільма адобрыў.

Падрыхтаваў Барыс САФРОНЕНКА.

КІНААФІША МІНСКА

21 ліпеня

"МАСКВА": "Кібарг-паліцэйскі"**— 13.30, 17.30. "Іспанская ружа"***— 15.30, 19.30, 21.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 22.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Кібарг-паліцэйскі"**— 13.40, 15.30, 19.10. "Іспанская ружа"***— 17.20, 21.00. Музычна-пацяшальная праграма. "Максшоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Пастка для кошак" (д)— 14.00. "Твая воля, пан!"—17.30. "Крутая дзяўчынка"**— 13.30, 15.20, 17.10, 19.00, 20.50. "Пятая малпа"— 15.40 (л), 19.20, 21.10.

"БЯРЭСЦЕ": "Крутая дзяўчынка"**— 12.00, 16.00. "Вандруючыя душы"— 11.30, 15.10, 19.00. "Дэтэктыў Кід"— 14.00, 17.40. "Робакоп" ("Робатпаліцэйскі-2")— 13.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

"ВІЛЬНЮС": "Крутая дзяўчынка"**— 13.40, 18.45, 22.00 (н). "Варожасць"**— 15.10, 20.15. "Беглы агонь"— 12.00, 17.00.

"ДРУЖБА": "Шпіёнскія страсці"— 15.00, 20.10. "Самаволка"— 16.40. "Спакушэнне"***— 18.30.

"ПАРТЫЗАН": "Кібарг-паліцэйскі"**— 12.20 (л), 15.40, 19.00. "Іспанская ружа"***— 14.00, 17.20, 20.40.

"ПЕРАМОГА": "Глушыцель"**— 13.00, 17.10. "Клеапатра"—14.40, 18.50.

"САЛЮТ": "Кібарг-паліцэйскі"**— 11.30, 15.00, 18.30. "Іспанская ружа"***— 13.15, 16.45, 20.15, 22.00.

"СУЧАСНІК": "Запрашаем у паўналецце"— 14.20 (л). "Небяспечная гульня"****— 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Водар жанчыны" (2с.)— 10.30, 15.00, 17.50, 20.40. "Рэма:не ўзброены і вельмі небяспечны" — 12.20, 17.40, 19.40. "Небяспечнае захапленне"**— 13.20, 21.30. "Гарачыя галовы-1"— 10.40. "Амерыканскі кікбоксер"—14.20. "Эльвіра — уладарніца цемры"— 16.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

"КІЕЎ": "Гладыятар па найму"— 15.00. "Аголенае танга"***— 17.00. "Эмануэль"****— 19.00, 20.50.

"КАМСАМОЛЕЦ": Мультфільмы (д)— 10.30. "Быць каханай"***— 15.00, 17.00, 21.00. "Шпіёнскія страсці"—12.00, 16.00, 17.40, 19.20, 20.50. "Інтэрпол"— 14.00. Зала індыйскага фільма:"Дагары нагамі"** (2 с.) — 18.40.

"МІР": "Шпіёнскія страсці"— 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00. "Інтэрпол"—11.00, 15.00, 19.00. "Па краі бездані" — 13.00, 17.00, 20.50. Відэазала: "Біл Батгейт"— 15.30, 17.30, 19.30.

"ПІЯНЕР": "Ну, пачакай!" (вып.8—14, д)—10.30. "Лета ў ракавіне" (ф.1, д)— 14.00. "Недатыкальныя"—11.50, 15.30, 17.40. "Водар жанчыны" (2 с.)— 19.40.

"РАКЕТА": "Гладыятар па найму"— 19.30. "Аголенае танга"***— 16.10, 21.10. "Зандалі і яе мужчыны"****—17.50.

"РАДЗІМА": "Бакенбарды"— 12.00, 16.30. "Водар жанчыны" (2 с.)—13.50, 18.20, 20.50.

"ЗМЕНА": "Аголенае танга"***— 13.00, 16.30, 19.40. "Гладыятар па найму"— 14.40, 18.00.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Насця"— 11.00. "Рускі бізнес"— 12.30, 15.25, 18.20, 21.15. "Шпіёнскія страсці"— 13.50, 16.45, 19.40.

"ЭЛЕКТРОН": "Восьмы цуд свету" (д)— 11.10. "Водар жанчыны" (2 с.)— 15.20, 21.00. "Гарачыя галовы-1"— 13.50, 18.00, 19.30. "Мост цераз Касандру"— 16.50, 21.40. "Беглы агонь"— 14.50, 20.00. "Насця"— 13.20, 18.30.

"АВАНГАРД": "Разява"— 17.00. "Вар'яты на стадыёне"— 19.00.

"ЗНАМЯ": "Гладыятар па найму"— 16.20. "Палёт чорнага анёла"***— 18.00, 20.00.

"УДАРНІК": "Аголенае танга"***— 19.10. "Нанятыя на забойства"— 15.30, 17.20.

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, пераважна без ападкаў. Тэмпература паветра ў Віцебску – +19–+21°, Магілёве – +20–+22°, Гродна і Мінску – +21–+23°, Гомелі – +23–+25°, Брэсце – +24–+26°. У наступныя двое сутак істотных ападкаў не чакаецца. Тэмпература паветра ноччу – +10–+15°, днём – +21–+26°. Звяртаем вашу ўвагу на высокую пажарную небяспеку ў рэспубліцы, асабліва ў Брэсцкай і Гродзенскай абласцях. Будзьце асцярожнымі з агнём!

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Дзяжурны рэдактар Наталля СТРАЛКОВА
Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена". Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ". Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79. Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 45 000. Зак. 79.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны, маральна-этычнага выхавання –68-29-56; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел школьнай і студэнцкай моладзі – 68-25-93; аддзел інфармацыі, агляднальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.; РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-29-45, 68-27-21. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Аляксандр САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-Інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО, Майя ШЭНДРЫК.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ